

SAMBAND

No. 75.   Juli   1914.

“Samband” udkommer hver maaned, er tilegnet bygdelaagbevægelsen og vil søge at fremme bygdelaagens formaal og virke for deres fremgang og trivsel. En flerhed af dem har enten tilsagt det sin støtte eller anbefaler det til sine medlemmer. Abonnementspris, \$1.00 aaret; enkelte hefter 10 cents hvert.

Udgives af SAMBAND PUBLISHING ASSOCIATION, 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn.

Bestyrer og redaktør:

A. A. Veblen.

ISSUED MONTHLY AT MINNEAPOLIS, MINN.

Entered as second-class matter December 5, 1910, at the post office at Minneapolis, Minn., under the Act of March 3, 1879.

Dr. Biornstads Klinik og Sanatorium

OPERATIONER OG SPECIALISTBEHANDLING.

Det har ingen betydning hvilken sygdom De har eller hvor alvorlig den er. Kommer De til DR. BIORNSTADS SANATORIUM garanteres De den mest tidsmæssige, den bedste og den mest videnskabelige behandling som kan faaes i Amerika. Paa vor Stab har vi de ledende specialister i Tvillingbyerne for operationer, øiensygdomme og andre vanskelige tilfælder. Hvis vi ikke kan helbrede Dem saa enten sender vi Dem til den kyndigste specialist i Deres sygdom eller han kommer til sanatoriet og overtager behandlingen. Saa De kan aldrig tage fejl om De eller Deres slægt eller venner kommer til denne enestaaende norske doktoranstalt. Kan De ikke komme nu saa skriv idag til DR. BIORNSTAD, M. D., forklar sygdommen og forlang fri, rigt illustreret bog "Ny videnskab for helbredelse af sygdom" samt "Vidnesbyrd fra Nordvestens ledende mænd." (Direkte sporsvogn til os fra alle jernbanestationer).

2244 NICOLLET AVE., MINNEAPOLIS

Et Spørgsmaal til Forældre.

Ønsker De at Deres børn maa have de samme interesser som De selv?

Ønsker De at Deres børn maa vedligeholde kjærligheden til det folk fra hvilket de stammer?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa omfatte med interesse de skoler som nordmænd har bygget, de kirker som nordmænd har reist, de foreninger og samfund som nordmænd har stiftet, det arbejde som nordmænd har udført i sit nye fædreland?

Ønsker De at Deres gutter og piker maa holde det for ære at de er nordmænds ætlinger?

Hvis De ønsker at disse ting maatte være og vedblive, da maa De faa Deres børn interesseret i læsning som fremholder nordmændenes liv og nordmændenes virke. At vække saadan interesse er den opgave som bladet NORWEGIAN-AMERICAN har sat sig. Vil De støtte denne opgave, saa faa bladet i Deres hjem. Frit prøveeksemplar faaes ved at skrive til

NORWEGIAN-AMERICAN
Dept. C. Northfield, Minn.

Gamband

is a monthly magazine devoted to old country folk-lore, tradition, and history, and historical and biographical sketches from the Norwegian settlements in America. It is especially dedicated to the bygdelag movement among Americans of Norwegian origin or descent, and seeks to further the growth of the bygdelag societies and the attainment of their aims and objects.

Subscription price, \$1.00 a year.

Single copies, 10 cents.

Published at 322 Cedar Ave., Minneapolis, Minn., by the Samband Publishing Association.

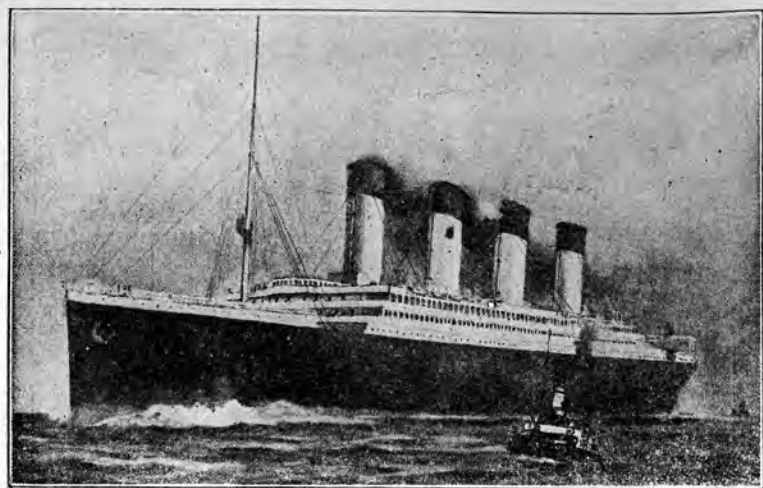
Manager and editor:

A. A. Veblen.

Indhold af No. 75, Juli, 1914.

	Side.
Norge gjennem fem tusen aar. Juul Dieserud	483
Et kapitel af de norske indvandreres historie. (Fort- sat) Mrs. A. M.	487
Optegnelser. S. G. Bertilrud.	492
Noget om Hougefolk. Timan Knutson	495
Litt fra gamle dage. Ole Thorsrud	498
En langeleikspiller i Kristiania (Johannes O. Holden). K. K. Rudie	501
Paa reise med tatere. B. L. Wick	504
Hundredaars 17de Maifesten. A. A. V.	508
Vort Norge. Ida Maria Axnes	510
Norsk-amerikansk stevne i Nore, Numedal. O. S. K.	521
En interessant fest. (Valdrisfest paa Bygdø) "Val- dres."	521
Mindegaven til Valdris. A. A. Veblen	526
"Til Valdriserne i Amerika." Dr. Harald Lyche....	529
Møde af bygdelagenes representanter. A. A. V.....	530
Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i bor- gerkrigen. VII. A. L. Lien	532

Vi tillader os at kalde vore læseres opmærksomhed hen paa avertissementerne. De er fra paalidelige firmaer alle sammen og at stole paa. Nævn "Samband" naar du svarer paa dem.

The White Star Line

indbefatter Verdens største, fineste og mest moderne indredede Dampskib

OLYMPIC

45,000 Tons—882 Fod lang.

ADRIATIC, BALTIC, CEDRIC, CELTIC,

fra 21,000 til 25,000 Tons.

Afseiler:

BALTIC . . . . .Torsdag 30te Juli	OLYMPIC . . . . .Lørdag 8de Aug.
OCEANIC . . . . .Lørdag 1ste August	CANADA . . . . .Lørdag 8de Aug.
MEGANTIC Lørdag 1ste August	ARABIC . . . . .Tirsdag 11te Aug.
ADRIATIC . Torsdag 6te August	

Afseiler:

Uovertrufne Bekvemmeligheder paa 3die Plads.

God og tilstrækkelig Mad serveres paa Borde dækkede med hvide Bordduge. Smaa, fine Rum for 2 eller 4 Personer, som kan reserveres og erholdes, hvis Rummet Nummer paaføres Billetten.

Hvide Stjerne-Liniens billigste Billetpriser til og fra Skandinavien, samt andre nyttige Oplysninger om Reisen erholdes gratis, hvis man henvender sig til

O. E. BRECKE.

NORTHW. PASSENGER AGENT

119 & 121 SO. 3RD ST., - MINNEAPOLIS, MINN.

Samband.

No. 75

Juli

1914

Norge gennem fem tusen aar.

Tale ved hundreedaarsfejsten i Ulmer Park, Brooklyn.

Af Sjul Diejerud.

Dette er jo, som vi alle ved en fjelden og stor merkedag for vort gamle fædreland, en af dem, der som navnet fortæller kun kommer hvert hundred aar. Og vi kan være vis paa, at idag har stemningens bølger gaaet høit i midnatfolens land fra Lindesnes til Nordkap.

Min ærede kollega vil, saavidt jeg forstaar, gi eder en kort udfigt over landets politiske historie, og jeg skal ikke udtrykke paa norsk, hvad han vil si paa engelsk. Derimod skal jeg i de kortest mulige drag forsøge at tegne et billede af vor æts og vort gamle fædrelands forenede skjæbner opigjennem tiderne fra et etnologisk og kulturelt standpunkt.

Begynde nogenlunde med begyndelsen kan endnu ingen videnskabsmand i verden. Men for, lad os si 30,000 aar tilbage, dækkedes den skandinaviske halvø omtrent fuldstændig af vældige isbræer, ligejom Grønland idag.

„Søfler over alle heie,

Mægtig ruget dystre bræen,

Zugen spor af menneskers veie,

Lig en bjørn i hi Iaa Nor og sov i jneen.“

Men kosniffe forandringer, hvorom der endnu staar strid, lod endelig den livgivende sol faa overtaget. Langsomt veg og smeltet isen, atter lod fossesjus i dybe dale, atter lagdes

jordmonet bart opover bjergsiderne, atter begyndte moje og ener at klæ fjeldet, og atter om en stund hørtes dyrelid og fuglesang i de langsomt voksende skoge.

Martusener vandt. Da fandt — man tror ved midten af fjerde aartusen før Kristus — en primitiv folkestamme veien over de nordrusiske vidder og trængte frem til Atlanterhavet med sin fattige stenkultur. Andre fulgte efter, jærlig et endnu mystisk folkfærd, der havde redskaber ikke af flint, men af skiffersten, og som man med sikkerhed mener at kunne sætte udenfor den germaniske folkegruppe.

I den graa oldtid.

Nye aarhundreder gif. Da blev der trangt om jord og beiter for de høivoksne, blanke, langstallede germaniske stammer, der længe havde tumlet sig i egnene syd for Nord- og Østersjøen, — sikkerlig ogsaa i Danmark og Sydsvrige. Rastløse flokke vendte sig mod nordvest, og noget efter midten af tredie aartusen før Kristus fandt Noger, Teler, Sørder, Ryger og andre veien til Norge, hvor de enten fortrængte eller underkastede sig de gamle urindvaanere. Selv var de jægere og fiskere som hine; men ved siden havde de lært at omdanne sig til et fastboende, agerdyrkende folk.

Brændte de saa delvis skogene og ryddet grunden, som det staar i sangen:

„Fulgte Ners ætling, ryddet træstig grunden,
Bygget hus paa knaus og brænne,
Faget vildt i skog og glenne,
„Dyrtret“ fik paa blanke elvebunden.“

Saa, Germaneren, seiret i kraft af sine stærkere lemmer, i kraft af sin vaagnere, mere iverige hjerne, men kanske først og fremst i kraft af en af de mærkeligste, kampgladeste religio-

ner, som verden endnu har seet udforme sig i noget folks bevidsthed.

Alnaturens strenge magter var det sikkerlig han oprindelig dyrket. I den vældige Thor, der kjørte i skyen med sine skumpegede bukke, knusende jøtner og trolle med sin altid tilbagevendende hammer, behøver man jo ingen pegepind for at gjenkjende den knitrende lyn og den rullende torden, en parallel til den græsk-romerske Zeus-Jupiter. Men fuldt saa høit stod hos nordmændene solguden, den ensiede seer Odin, han der vistnok ogsaa nød kampens vilde gny og samlet sine Einherjer fra Valen; men som tillige havde det eiendommelige nordiske tanketunge drag om panden, stedse rugende over menneskers og guders skjæbne og saa umættelig i sin trang efter kundskab, at han satte sit ene øie i pant for iblandt at kunne ta en styrkedrik af jetten Miners visdomsoprublende filde.

Et religiøst folkfærd.

De maa disse vore forfædre ha været et dybt religiøst folkfærd. De navne de gav sine gaarde: Odinstad, Torshheim, Frigstid, Freyshus, Sjøvi og andre, taler i den henseende et tydeligt sprog. Men tiden gif og en ny, mere human, mere menneskekjærlig og fredsel tro havde længst udviklet sig i sydens lande, og trængte nu seierlig frem med det fuldkomnere ret. Kristendommen holdt sit indtog og bidrog nægtig til landets sammensveitsning i kraft af Hellig Olafs martyrdød paa Stiklestad. Men tiltrods herfor fulgte, som vi allerede ved, senere atter slag med ødelæggende borgerkriger, storætternes forfald og den skjæbnesvangre forening med Danmark. Endtil det paany lysnet i 1814, da vore gjæve forfædre begif den næsten ubegribelige dumdriftighed at sætte sig op mod hele Europas vilje, for mod al forventning at tilkjempe sig hæderlige vilkaar i en forening med Sverige og for henved hundrede aar

jenere at se sine efterkommere som den lykkeligste Afslad vilke sig ud ogsaa af dette forbund og gjenreise et helt selvstændigt Norge.

Det Land vi forlod.

Det var, mine damer og herrer, ikke let at forlade et land og et folk som dette. I mer end tre aartusinder hadde, som vi har seet, vor æt levet og færvedes i en eller anden af de eie-dommelige norske dale, af landets jord hadde de hentet sin næring, og dets luft hadde de indaandet. Suet fra de skummen-de søsse, fra de dybe graneheie og de høje birkelær hadde slægt efter slægt fyldt deres øre. Brede, blaa fjorde, slanke bugtende elve, grønklædte heier og steile, himmelformende fjeld hadde atter og atter affjat sine billeder paa øiets netzhinde. Hvad under da om vi, produktet af denne lange udvikling, var blit som en stemt æolskharpe, der sølte os forbundne og i pagt med alt, og kunde la alt spille paa os med tusind skiftende harmonier.

Saa hadde vi desuden ialfald nogen kjendskab til vort lands historie, dets seire og dets nederlag og de minder, der knyttet sig til de forskjellige steder. Over den fjord kjørte kong Galv-dan Svarte til julegilde og endte sit daadrige liv i de kolde bølger. I den by slofs Bagler og Birkebeiner; paa den sten holdt kong Sverre en af sine eggende taler. I den dal fandt skotterne brodne pander. Paa det sted lod jagner Olav den Gellige reise den første kirke og mane jutuller i stol og sten. Paa den bakke sank den jæve Lord Folejen ind under sit merke. Hvit ude ved havet holder Harald Haarfagre vagt i sin hong, speider vide om land og passer paa, at de gamle varder ikke forfalde. Og naar da kirkeklokkerne juledags morgen kimet udover alt Norges land, da var det med en klang der ikke er fra igaar eller idag, men de samme toner hadde i aarhundreder

lydt i de kirkestille dale og ringet ind en glædens og hvilens helg for alle dem, der her fører sin oftest haarde kamp for tilværelsen.

Og saa skares pludselig alle disse baand over og vi søgte ud i det vildfremmede. Den egn vi der slog os ned paa kunde være saa rig og saa vakker den være vilde. I lange tider i det mindste vilde jolen ikke skinne, som den skinnet i gamlelandet. Græsset vilde ikke ha den samme betagende duft; vinden vilde ikke vifte, regnet ikke dusje og sneen ikke knitre paa samme maade. Fjeldene vilde ikke fortone sig, bakken ikke jildre og sfogen ikke juje paa just den gamle vis. Og selv kirkeklokker-nes kimen juledags morgen gif gjerne vort øre forbi, som en lydende malm og en klingende bjelde uden at vække en eneste tonende streng i vort indre.

Vort med lysky drømme.

Dog loddet er mine damer og herrer, kastet for de fleste af os. Skal vi da i vort nye hjem bare gaa omkring og klynke og klage over det vi har mistet? Skal vi vugge os ind i et uirksomt drømmeliv med gamlelandet som midtpunkt, uden dybere interesse for det endeløse reformarbeide, der presser paa i dette ny, valdige land. Nei, og atter nei! Dette er ikke nogen eldorado for lysky drømmere. Her gjælder det kanske mere end noget andet sted i verden at være lys vaagen og hosde øinene aabne. Vi maa rykte den gamle fantasi Beer Gynt grundig af os.

Ikke saa at forstaa at drømme og idealer er til at foragte. Intet sandt fremjfridt kan tænkes uden denne evige higen fremad og opad mod noget større og bedre. Men bag drømmene og den jagende higen maa staa en staalsat vilje, og bag viljen maa staa den praktiske kunde sans og evnen til at ta sterke løft. Her er det vi i vore dage kan lære af landets meit tyvise

borger, dampmaskinen med de hundrede menneskekræfter, colonel Theodore Roosevelt. Her er det vi kan lære af den fattige Vossegut, der kom her med to tomme hænder, men med et gløgg blik i øiet og et færd af ihærdighed og sund sans, der to gange gjorde ham til guvernør over en af unionens hyperste stater med en suveræns magt over liv og død og som landet ham i vort mægtige overhus, hvor han længst hører blandt de allerbedste kvalificerede lovgivere, Esben Mjelad i vort nordamerikanske eventyr, senator Knute Nelson fra Minnesota. Her er det at vi bør rette øinene mod det nu industrielle Norge, hvis mest udprægede repræsentant er ingeniør Samuel Gyde.

Den gjæveste race.

Jeg hører til dem, der har den urokkelige tro paa den germanisk-nordiske race, til hvilken vor æt hører. Jeg tror at den i henjyn paa mange af de værdifuldeste menneskelige egenskaber, fysiske som aandelige, naar højt op paa rangstigen blandt alle racer paa jorden. Men rene og mest ublandet forefindes den paa den skandinaviske halvø.

Skulde det da være forsynets mening, at disse vore landsmænd og frænder i en ikke meget fjern fremtid er udset til at bli et bytte for mægtige naboer? Skulde det være skjæbnens bestemmelse, at denne høiere type, efter at være tegnet og pleiet gennem aartusener, skulde tillades at bli trampet under fod og udryddet som nation af en mindre værdifuld menneskerace?

Der rejser sig inden os en ihærdig protest mod denne oprørende tanke. Det fuldkomnere har ifølge al sund sans livets og udviklingens ret i høiere grad end det mindre fuldkomne. Skal vi ikke da i denne høitidsstund jamles i et inderligt hjertesuk til ham, som styrer folkene skjæbne som vandbæffe, at han ogsaa i de kommende tider vil holde sin beskyttende haand over vort gamle fædreland? Maatte den dag ikke komme, da den

rusjiske bjørn sætter sin tunge lab paa den skandinaviske halvø, som den allerede har plantet den paa Finlands nakke!

Lad os ialfald idag se lyst paa tingen og hujge med Kasnund Olafson Vinje i hans gjæve Fedraminne:

Men græjet gør paa høen
 Og tøm paa gamal vis,
 Og enno gamle fjøen
 Er like fri for is.
 Vore fjell er like haage
 Og lufti like blaa,
 So enno like fjaage
 Me fram kan stevne paa.

Et kapitel af de norske indvandrerers historie.

Mrs. A. M.

Pastor Brandt gjorde en tur til Norge i 1856, og blev der gift med Diderikke Ottesen, en datter af Provst Ottesen i Sande, Karlsberg. Da han med hustru besøgte sine søstre vestenfor Mississippien i 1858 var Ivar Ringstad kommen saa vidt at han kunde møde dem (det var vist i McGregor) med heft og „buggy.“ Men da holdtes der publik skole ovenpaa i hans hus. Skolehus blev ikke bygget, før i begyndelsen af 60-aarene paa Ivars land, nær landeveien.

Ud paa sommeren 1862, fik vore settlere erfare lidt af, hvad saa mange af de første settlere her i dette land fik erfare, nemlig skræk for indianerne. Der kom bud til dem om at indianerne var i nærheden, og havde til hensigt at udrydde alle hvide settlere vestenfor Mississippien! Det hørtes utroligt ud, som det ogsaa var; men de havde hørt saa meget i den tid, hvordan indianerne mishandlede de hvide i Minnesota, at de blev ængstelige og flgtede i hast ind til Decorah. Her forblev

borger, dampmaskinen med de hundrede menneskekræfter, colonel Theodore Roosevelt. Her er det vi kan lære af den fattige Bossægut, der kom her med to tomme hænder, men med et gløgg blif i øiet og et fond af ihærdighed og sund sans, der to gange gjorde ham til guvernør over en af unionens ypperste stater med en juverens magt over liv og død og som landet ham i vort mægtige overhus, hvor han længt hører blandt de allerbedste kvalificerede lovgivere, Esben Afselad i vort nordamerikanske eventyr, senator Anute Nelson fra Minnesota. Her er det at vi bør rette øinene mod det nu industrielle Norge, hvis mest udprægede repræsentant er ingeniør Samuel Gyde.

Den gjæveste race.

Jeg hører til dem, der har den urokkelige tro paa den germanisk-nordiske race, til hvilken vor æt hører. Jeg tror at den i henjyn paa mange af de værdifuldeste menneskelige egenskaber, syjske som aandelige, naar højt op paa rangstigen blandt alle racer paa jorden. Men reneft og mest ublandet forefindes den paa den skandinaviske halvø.

Skulde det da være forsynets mening, at disse vore landsmænd og frænder i en ikke meget fjern fremtid er udset til at bli et bytte for mægtige naboer? Skulde det være skjæbnens bestemmelse, at denne høiere type, efter at være tegnet og pleiet gennem aartusener, skulde tillades at bli trampet under fod og udryddet som nation af en mindre værdifuld menneskerace?

Der rejser sig inden os en ihærdig protest mod denne oprørende tanke. Det fuldkomnere har ifølge al sund sans livets og udviklingens ret i høiere grad end det mindre fuldkomne. Skal vi ikke da i denne høitidsstund jamles i et inderligt hjertesuk til ham, som styrer folkene skjæbne som vandbæffe, at han ogsaa i de kommende tider vil holde sin beskyttende haand over vort gamle fædreland? Maatte den dag ikke komme, da den

rusjiske bjørn sætter sin tunge lab paa den skandinaviske halvø, som den allerede har plantet den paa Finlands nakke!

Lad os ialfald idag se lyst paa tingen og hyge med Kasnuud Olafson Vinje i hans gjæve Bedraminne:

Men græjet gor paa høen
 Og tønn paa gamal vis,
 Og enno gamle fjøen
 Er like fri for is.
 Vore fjell er like haage
 Og lufti like blaa,
 So enno like fjaage
 Me fram kan stevne paa.

Et kapitel af de norske indvandrerers historie.

Mrs. A. M.

Pastor Brandt gjorde en tur til Norge i 1856, og blev der gift med Diderikke Ottesen, en datter af Provst Ottesen i Sande, Karlsberg. Da han med hustru besøgte sine søstre vestenfor Mississippien i 1858 var Zvar Ringestad kommen saa vidt at han kunde møde dem (det var vist i McGregor) med heft og „buggy.“ Men da holdtes der publik skole ovenpaa i hans hus. Skolehus blev ikke bygget, før i begyndelsen af 60-aarene paa Zvars land, nær landeveien.

Ud paa sommeren 1862, fik vore settlere erfare lidt af, hvad saa mange af de første settlere her i dette land fik erfare, nemlig skræk for indianerne. Der kom bud til dem om at indianerne var i nærheden, og havde til hensigt at udrydde alle hvide settlere vestenfor Mississippien! Det hørtes utroligt ud, som det ogsaa var; men de havde hørt saa meget i den tid, hvordan indianerne mishandlede de hvide i Minnesota, at de blev ængstelige og flngtede i hast ind til Decorah. Her forblev

§ naturlig yndighed,
 Det sin mand har aldrig skuffet,
 Naar at dyrke jord han ved.

Navnet Balders viisi betyder
 Noget ædelt skjønt og stort.
 Mig det ærefrygt indgynder,
 Thi det er min fosterjord.
 Der engang min bugge gynge,
 Der min første søvn jeg nød,
 Der mig moder lærte synge,
 Mig ved Gud fast holde bød.

Far nu vel § fagre dale,
 Far nu vel skov, agerland!
 Far vel høier, far vel fletter,
 Far vel elv og fiskevand!
 Vel er jeg fra eder flyttet
 Til et større, bedre land.
 Men hvor godt jeg end har byttet,
 Aldrig jer jeg glemme kan.

Zver G. Ringstad.

Anne Ringestad var svagelig de sidste aar i Decorah, som ventendes kunde være; hun havde haft stor familie og baaret nybyggerlivets besværligheder. Hun døde 22de Februar 1884. Næsten 74 aar gammel. Den ærværdige Prof. Laur. Larsen prædikede ved hendes begravelse, hvor han drog en sammenligning mellem indflytterfolket her og de første som — ifølge forjættelsen — flyttede ind i Kanaans land. Han gav den afdøde det vidnesbyrd at „hun med sin mand og sine børn, som de første paa dette sted, havde været med at nedlægge den rette grundvold,“ at „hun havde været hjælpsom og omhyggelig ved

ihjelset, og havde vel fortjent at kaldes en moder i Zsrael.“ Hun blev begravet paa den norske kirkegaard i Decorah.

Efter sin hustrus død flyttede Zvar Ringestad til sin søn, Johannes Ringstad og hustru i Dundas, Minn., senere med dem til Minneapolis. Omstændighederne vilde det dog saa, at han skulde dø under et midlertidigt ophold hos søsteren Zunger Østrem, i Winneschief County, hvor han først tog ind da han kom til Zowa i 1851. Han døde 8de September 1892, næsten 80 aar gammel. Han blev begravet ved siden af sin hustru i Decorah.

Evenjon boede paa sin farm indtil sin død, omkring 70 aar gammel. Derefter flyttede hans hustru til sin ældste datter og sviger søn, Elling D. Vold, nær den østre, nye kirke. Derifra til kongresmand G. N. Gaugen i Northwood, som ogsaa var hendes sviger søn. Her boede hun til sin død 3die December 1901.

Zungeborg Brandt blev ved Rock River, Wis., gift med John Johnson Vestul, og boede i mange aar i Spring Prairie, Wis. Efter sin mands død har hun boet for det meste hos sine børn. Hun lever, nærmede sig de 90 aar, hos sin datter og sviger søn Pastor Z. Monjon i Nord Dakota (Wilkeston).

Zunger Østrem (Østrem) blev boende i sit hjem i Winneschief County, Zowa, indtil hun døde i begyndelsen af 90-aarene, de sidste aar som enke.

Pastor N. Brandt er nu over 90 aar og bor hos sin søn, Pastor Realf Brandt og hustru nær McFarland, Wis.

Zru Diderikke Brandt døde i Cleveland, Ohio, i Januar 1885. Hun er ogsaa begravet paa den norske kirkegaard i Decorah, hvor Luther College alumni og elever har reist hende et vakkert mindesmerke.

* * *

Der er nogle trykfeil i Mrs. M. M.'s artikler som bør rettes:

- No. 72, side 326, sidste linje Andris bør læses Anders.
 Side 327 i diktets første vers filterhed bør læses bitterhed.
 No. 74, side 426 med ild bør læses modild.
 Side 428 Nils Kalrud bør læses Nils Katrud.
 Side 429 Skjøriddet skal være Skjønridder.
 Samme side, sidste linje, Atlanta skal være Alabama.
 Side 430, 10de linje helt aar skal være halvt aar.

Opfølgelser.

S. G. Vertilrud.

Naar jeg kom til Amerika saa vidste jeg at alt var nyt og anderledes og at jeg maatte rette mig efter forholdene som de var her. Det var dog med forundring at jeg hørte paa nogle velmenende venner som raad slog om hvad mit navn skulde være her. En mente: „Syver, det blir Sam paa engelsk,“ og saa var det afgjort. En anden vidste at faders navn var Gulbrand og at det paa engelsk er „Gilbert“. Saaledes blev det bestemt at jeg skulde kalde mig „Sam Gilbertson.“ Jeg vilde naturligvis gjerne gjøre det som var rigtigt og naar jeg saa fik hjem til mine folk i Norge bad jeg dem om at sende svaret til Sam Gilbertson. Det første brev jeg fik var aabnet ved fejltagelse af en anden som hedte Gilbertson, det næste brev fik jeg naabnet, men det tredje brev var igjen aabnet af en Gilbertson. Dette var helt ærgerligt og unødvendigt, og saa begyndte jeg at undres paa hvorfor jeg skulde behøve at bytte navn for at gjøre det lettere for amerikanerne at udtale. De holdt jo paa sine egne navne og hvorfor skulde jeg ikke gjøre det samme? Jeg maatte jo lære mig til at udtale deres navne slikt som de hadde dem, og mange af dem var da sandelig baade haarde at

udtale og rare nok. Jeg tror næsten at dette var den første jelsvændige beslutning af nogen betydning som jeg tog, og derefter blev det ingen Sam Gilbertson som fik sine breve aabnede naar de var til mig.

* * *

Det var ikke stort jeg vidste om politiske partier naar jeg kom hid, og det blev da at spørge sig frem, for at finde ud hvem af de to store politiske partier her var retteste at slutte sig til. Engang jeg traf en vel uddannet, kjendt mand spurgte jeg ham hvem af partierne her svarede nærmest til venstrepartiet hjemme i Norge, og fik det svar at det var demokraterne. Dette syntes jeg ikke om, thi jeg havde hørt adskillig tale om at de ikke var af folkets bedste børn. For at faa fuld rede derpaa dristede jeg mig til at spørge en anden som jeg vidste var meget vel opløst i politiske spørgsmål, og fik da vide, at det republikanske parti var næsten akkurat det samme som venstre hjemme. Der stod jeg — hvem havde ret? Af mit kjendskab til disse mænd troede jeg sikkert at de begge vidste dette meget godt. Derefter begyndte jeg selv at udstudere dette vanskelige spørgsmål og med tiden fandt at ingen af dem havde ret, efter mine anfølgelser.

* * *

Som nykommer var jeg lidt med ved træskemaskinerne. Vi gjorde byttearbeide. Ved en af disse maskiner hadde eieren for vane at komme til os halvfuld ifra byen og saa selv stikke baandene ind i maskinen for en liden stund, indtil han blev træt. Det skulde da gaa mere end almindeligt længe og jeg syntes det var en blodig uret imod os som maatte staa der og arbeide hele dagen at de kom rundt slikt. En dag kom han noget fuldere end almindeligt og begyndte som vanligt med at kjøre paa mindst tre gange fortere end skikkelig arbeidsdrift fordrede.

Jeg stod inde ved maskinen med mit læs hvedebaand da han begyndte. Hans sjekst ligesom lod os forstaa at nu skulde vi faa røre os. Jeg kastede baand saa fort som jeg kunde men maskinen sløi snart tom og saa skreg han paa os at vi skulde kaste fortere, samt ledjagede forlangendet med at sige noget som jeg ikke hørte. Det traf til at ligge tre baand saaledes at jeg fik dem alle paa min gaffel og dem slængede jeg afsted saa de først traf ham noget i hovedet og siden lige ind i maskinen hele som de var. Et valdigt ryk og alt stod stille. Frygten for hvad jeg havde gjort gjorde mig meget bange. Dette gif for sig saa fort at jeg ligesom ikke havde kontrol over bevægelserne. Det blev stans med træskningen for en god stund, da endel af maskinen havde gaaet istskaffer. Det var med angst jeg ventede paa at saa se hvad de vilde gjøre med mig derfor. Ingen sagde noget til mig derom paa længe. Naar det saa blev nævnt var det rareste at manden selv var min forsvarer og erkjendte at det ikke var ret han havde kommet ilig. Jeg var en hel del med denne mand siden, men saa aldrig oftere han tyranniserede over sine folk paa denne vis.

En vaar jeg kjørte et læs hvede til Portland blev jeg iveien for trænet. Jeg havde slæde og etpar gode furige høste. Det var flere hars flekker efter veien. Naar vi kom did hver vi skulde over jernbanesporet fik jeg se det var et stort stykke hart, men hadde kjørt saa langt at jeg maatte prøve komme over. Blev siddende fast midt oppe paa sporet og med det samme fik jeg se et træ komme. Det blev en farlig piben paa lokomotivet og folk begyndte at strømme til isra alle kanter. Sik fastet af en 15 sækker hvede det forreste jeg endda har haandteret dem, og kom afsted før nogen kom til og før toget var der, men jeg hadde ikke mange sekunder igjen. Den tid kjørtes al hvede i sækker og det var to bujhels i hver sæk.

Naar jeg kom til elevatoren med de sække som var fastet af vilde elevatormanden jeg skulde forsøge at løfte sækkene op i teinen med den ene haand. Dette hadde jeg aldrig prøvet, men det kostede ikke mere at forsøge. Det var ikke let at gjøre, men det gif nok. Manden ryttede lidt paa hovedet og det syntes som om han var tilfreds med forsøget.

* * *

Anton Stavedalen hadde smedje i byen paa den tid, og vi var inde hos ham ofte. Han hadde et stort smedjested, der som han ofte vilde jeg skulde løfte. Det var meningen at det skulde løstes efter nebbet. Jeg hadde aldrig nogen lyst til at slide paa noget til unytte og undbad mig længe, men en dag fortalte han, det var bare en irslænder ude paa prærien som hadde løftet det og at han trodde jeg kunde løfte det lettere. Ved mit første forsøg gif det fejl, da det var tyngre end det saa ud for at være, men derefter kunde jeg løfte det saavidt og tror at jeg engang løftede det oppaa stabben. Anton var glad over at en norsk tog taget af irslænderen.

Nogle aar senere var jeg inde igjen i Antons smedje og da fortalte han til nogle kærer derom, dog med adskillig overdriivelse. Naar jeg forsøgte at gjøre ham opmerkjom derpaa forsikrede han det var som han fortalte det. Siden har jeg ofte tvilet paa rigtigheden naar de fortæller om utrolige styrkeprøver som er gjort af mange.

Noget om Høugefolk.

Jeg er ikke vant til at skrive stort og enten Samband sender dette ind i oven eller ei, er vi lige gode venner. Jeg er bojat nær Blue Mounds, Wis. Dette er et høit sted; Blue Mounds siges at være 1160 fod høiere end Lake Michigan. Her er bojat mange Valdriser og andre norske folk. Det er

morsomt at høre fortællinger fra en og anden i Samband og tilvisse et og andet der har foregaaet i Norge. Forholdene i Norge i de sidste 50 aar har gjort store fremskridt, men det kan vel hende at det kan være lidt af det gamle iblandt endnu. Jeg skulde like at høre fra en eller anden, om der en Høugefolk der endnu. Jeg mener fra dem der er komne her i de senere aar. I mine ungdomsdage var det fortalt af gode og paalidelige folk, at der var en mængde Høugefolk i Baldris, og er du, lærer en god Baldris, so va det fint taa de at du truddes paa din søreltro o paa hestføreltro din søfjo. Du veit fo so staar i det fjærdø bud, o daa kan mō infje sia det, at dei laug i us, før daa kunna mō infje væntø te o leva paa jor'n lengje.

Paa Naberger i nordre Mordal jagdes der ikke at være stor moro den tid Trond Høgesyn kom med sit følge. Paa gaarden Naberger maatte folket flytte ifra sit hus til hver juleaften og ei komme tilbage før trættendagen, og Trond Høgesyn med følge havde hujet i sin besiddelse. Dertil tog Trond og hans følge den fedefte fo, manden havde paa gaarden, slagtede den og havde da en stor fest. Dette havde gaaet saaledes i mange, mange aar.

Endelig kom der en juleaften en fremmed mand til gaarden netop som folket gjorde sig færdige til at reise da de ventede Trond snart vilde komme. Denne fremmede mand spørger stieblikkelig om han kunde saa stoppe hos dem til næste dag. Nei, siger manden paa gaarden. Konen tog saa ordet og sagde til denne fremmede mand, vi har ikke hus for os selv, vi maa tye til andre; for han Trond Høgesyn og hans følge kommer her, og vi kan ikke komme her igjen før trættendagen. Dertil tager de vor fedefte fo, siger hun. Denne mand lyttede til hvad konen talte, men saa siger han, lad mig stoppe her, han Trond og hans følge kan ikke gjøre mig noget ondt. Sa du blir ikke længe her naar høugefolkene kommer siger manden

paa gaarden. De kan maasse dræbe dig. Sa det va likø so galt om dei jerdø hono te krypling paa levøtie, sa fjæringe.

Den fremmede mand ønsker folkene en glædelig jul og de reiser. Denne mand havde en stor hvid hund som lagde sig under ovnen, og manden krøb op paa en jell i stuen og lagde sig, og det varede ikke længe før hujet var fuldt af høugefolk, unge og gamle, mænd og kvinder. De dansede og var lystige. Da de saa skulde tilbords kappedes de alle om at give det bedste til Trond, og endelig tager en af dem et kogende hedt stykke kjød og stikker det lige op til den hvide hunds næse der laa under ovnen. Manden der laa oppaa jellen siger da til hunden, rør dig kvitepus, og hunden drev dem alle ud igjennem døren, og alle brugte benene saa fort som de kunde op over bakkerne og reiste til sit hjemsted igjen. Jeg antager hunden bed dem. Næste morgen kommer manden paa gaarden og vilde stille sine kreaturer men han var meget ræd; men saa kommer den fremmede mand ud af huset og siger kom nu ind i dit hus her er ingen fare, og fortalte hvordan den store hvide hund drev dem alle bort om natten og lagde til: nu kan du gaa og bringe din familie tilbage, og næste juleaften hvis du hører dem raabe og spørge efter kvitepus, saa skal du svare, at nu ligger den selv hvende under ovnen.

Den fremmede had farvel og gif. Manden paa gaarden sprang da til sin familie og fortalte denne tildragelse til sin kone. Konen lyttede til alt, men saa siger hun: Mō saa naaf li før detta mō. Dei vil vel hævne je paa us, sa kanje te sjuende le. Familien reiste da hjem igjen. Næste juleaften, saa kom Høgesyn folkene ud paa et berg som kaldes Zarpberget overfor bygden og skreg; er kvitepus der endnu? Sa, siger manden, nu ligger kvitepus selv hvende under ovnen. Da siger de, vi kommer aldrig der paa gaarden mere. (Høgesyn

er en fjeldtind nordvest af Naberget. Jarpeberget er nær ved gaarden Braaten.)

I fjeldet paa jætterne, jagdes af gamle folk at være, som de kaldte det, „Åvældbart.“ Budeierne maatte være meget forfjigige. Naar creaturene kom hjem om aftenen maatte bjeldene tilstoppes natten over. Ikke kunde budeien og jæteren tale høit. Havde budeien Brisfeløg eller andet varmt vand, som hun vilde slaa ud, saa varslede hun og sagde. „Hvis der er nogen her som jeg ikke kan se, saa flyt dere lidt, for jeg vil slaa ned noget som er varmt.“ Dette maatte gjøres saa ingen skulde blive skadet. Det tog klogskab til at være budeie den tid. Allerværst var det hvor der var spædbørn. Før barnet havde været til daaben, saa prøvede Høngefolk et sit bedste paa at bytte, og de stakkels folk som fik et Høungebarn, det blev hvad de kaldte byttinger. Hvor der var et spædbarn saa maatte vand og ved bringes ind i huset før solnedgang, ellers maatte de viksle det med en tyrispik. Jeg haaber det har forbedret sig med jaadant i Valdris og andre steder.

Timan Knudson,
Blue Mounds, Wis.

Litt fra gamle dage.

De, som er noget kjendte i Nordens litteraturhistorie, vet, at der i fjerde halvdel av det 18de aarhundrede levde en geografisk forfatter, som hettes Lars Hejs Bing, „kongelig majestæts birkedommer og skriver paa Lesøe under Sjøring amt i Halsborg stift.“ —*)

Han har utgit et større geografisk verk: — „Beskrivelse

* L. S. Bing var født i Norge.

over kongeriget Norge, øerne Island og Færøerne, samt Grønland.“ — Kjøbenhavn 1796.

Da det rimeligvis ikke er mange av „Valdres's læsere, der har anledning til aa studere denne meget sjeldne bok, skal jeg her meddele non brudstykker av Valdres's beskrivelse, som findes i nævnte verk.

— „Murdals Præstegjæld og Tingland bestaar av 7 kirkefogne, som ere: Murdals hovedj. og aneryerne Svennes, Udnæs eller Ulnæs, Keenlie, Hedal, Skrautvold og Bruslad eller Etneidal, i nær Udnæs og Svennes fogne. Her gives og til dels gode forngaarde og græsricge enge. Den fornemste sæd er byg. Foruden fornøden bygguings-tømmer udføres herfra endel saug-tømmer, som med fede- og skindvare, slagtefædg og fuglevildt er almuens næringsvei. De igjennem præstegildet løbende elve have ofte gjort stor skade ved overjømmelse og udbrud, men fornemmelig aar 1789 den 22 og 23 juli, da 132 maal agre og 326 meling enge blev aldeles ødelagt, item 253¼ maal agre og 621½ meling eng beskadiget for nogle aar. Videre blev samme tid 106 huse aldeles udtaget og 16 huse beskadiget; 7 mennesker omkom tilligemed 19 kvæg og 85 jmaafæ. Denne skade paa jord, huse og creaturer er taxeret for 24510 Rdr. *) Til præstegildet er en fognepræst og en rejserende kapellan. Tingstedet er gaarden Vøe.

II.

Slidre eller Slidri præstegjæld og Tingland, som ogsaa kaldes Sliri, bestaar av 6 kirkefogne, som ere: Slidri hovedfogne, og aneryerne: Lomen, Nøen eller Odde, Hegge, Voldhøe og Rogne. Herforuden har forhen været et kirkefogne midt i præ-

*) Blandt de gaarde, som delvis „gif ut“ ved jordsfred i 1789 kan nævnes Bjørgum og Landmark i Nordre Murdal og Sparfvik og Koppervik i Søndre Murdal. D. T.

stegiældet, kaldet Qvamsherred, hvor tomter endnu sees av 5 a 6 gaarde og en kirke; men er nu bevoget med grån og fyrrefkov; en strækning paa fjeldet imellem Sallingdal og Valdris, Seelestranden kaldet, som forhen har været beboet og udgjort et annex til Slidri, men regnes nu til Bangs hovedfogd, og bruges til jæter for endel gaardmænd. Dette Slidri præstegield, hvortil nu er en sogneprest og en residerende kapellan, har i fordim tid været et Dom-Probste. Hovedkirken er en stor og meget zirlig grundmuret bygning, forsynet med store vellydende flokker, samt med andre smukke og kostbare ornamenter. I præstegieldet ligger mange fisserige vande og elve, men disse elve havde tillige gjort stor skade ved oversvømmelse og udbrud, fornemmelig aar 1789 den 22de og 23de juli, da 18¾ maal ager og 68½ melinger eng blev aldeles ødelagt, item 19¼ maal ager og 53 melinger eng bedærvede for nogle aar, 13 huise bleve aldeles udtagne og 3 besfadede. Den hele skade er taxeret for 3460 Rdlr. Almuens fornemste næring er jordbruget, jaa og ved forhandling av fedevare, slagtekvæg m. v. Tingstedet er gaarden Hølfen.

III.

Bangs præstegield og Tinglaug bestaar av 3 kirkefogde, som ere: Bangs hovedfogd og annexerne Tde eller Die og Gurum. Her ligger en jæterstrækning, kaldet Seelestranden, som før har været beboet og udgjort et annexfogd til Slidre præstegield; ligejaa en dalstrækning paa det store Sillefjeld, kaldet Smeedalen, hvor endnu en kirke staar, under navn av St. Thomas kirke. Skogene her i præstegieldet ere kun maa-delige og tilbøls neppe tilstrækkelige til gaardenes vedligeholdelse; men jorden er god og frugtbar til korn og hœavling. Byg er den fornemste sæd. Almuens næring bestaar ellers i udførsel av slagtekvæg om høsten samt fedevare, til-

ligemed endel julevildt. De igjennem præstegieldet løbende store og jmaa elve have adskillige aar givet megen skade ved elvebrud og oversvømmelse, men fornemmelig aar 1789 den 22de og 23de juli, da 17½ maal ager og 44½ meling eng blev aldeles ødelagt samt 15¾ maal ager og 28½ meling eng bedærvede for nogle aar. Desuden blev 20 huise aldeles udtagne og 4 besfadede. Denne skade er taxeret for 3090 Rdlr. Tingstedet er gaarden Korsekern.

„Et fiold ved gaarden Zukam i Durdals præstegield skal indeholde jølv-erts og i fjeldene under de 2de gaarde Dyhøvd og Prestehøgge i Høgge annex indeholder Alun, ligesom og i fjeldet over for gaarden Skattebo i Rogne annex.

Marmor indeholder bergene paa mange steder, jaasom et berg mellem gaardene Wiig og Steene i Slidre hovedfogd, og ovenfor gaarden Høverstad i Bangs præstegield.“

De Thorsrud, i „Valdres.“

En langeleikspiller i Kristiania.

Johannes Oljon Holden fra Valdris.

R. R. Rudie.

Oppe i en af stortingets korridorer stod en vadmeldsklædt mand med en urimelig lang grøn malt kasse under armen og talte med stortingmand Wold.

„Det er en navngieten langeleikspiller fra Valdris,“ ja et stortingbud.

„Han har gaat paa sine fødder herved paa 15 dage og vil gaa herfra til Kongsvinger for at binde fiskegarn. Han bruger altid sine ben. Reiser aldrig med jernbanen.“

En halv time efter kom han med manden og den grønne kasse op paa kontoret.

„Na ja,“ svarede han paa et spøragsmaal, „jeg har jo jaret

med denne klinktingen nu, fra jeg var bare gutten. Men jeg tror ikke, jeg er den flinkeste. Kari Rudi, som har været i Amerika, kan vist spille bedre. Men saa driver jeg nu spillet mest som en bibeskjæftigelse jeg da. Jeg tar altid langeleiken med, naar jeg er ude paa tur. Saa spiller jeg for folk, og saa slipper jeg som oftest at betale for kost og Logis paa hvilestederne."

"De har jo gaat lang vei, helt øverst fra Valdres. Har De Deres hjem deroppe?"

"Ja, jeg har et hus og en eiendom oppe i Nordre Murdal. Galden heder stedet, hvor jeg bor, og selv heder jeg Johannes Olsen Galden. Eiendommen er jo liden, og jeg har mange at forsjørge. Jeg har nemlig 7 barn foruden mine gamle forældre, der er over 80 aar, at skaffe mad til. Derfor maa jeg ud og tjene lidt ved siden af. Nu skal jeg til Kongsvinger og binde fiskegarn. Det tjener jeg bra paa. Der er mange, som vil fiske, men saa som binder garn."

"Vil De gaa til Kongsvinger ogsaa?"

"Ja, det blir jo det billigste. Jeg brugte 15 dage fra Valdres herved, og paa en 8—10 dage gaar jeg nok til Kongsvinger ogsaa. Det blir det billigste. Desuden liker jeg ikke dette nymodens fanteri, som jernbane, dampskib og denslags. Folk greiede sig bedre, før de kom paa."

"Er der mange, som spiller Langeleik opover i Valdres nu?"

"Nei det er nok svært saa. Det er ligejom blet gammel-dags. Det er Jelen, som mest bruges i brudkupper og danser nu. Der er mange Langeleike opover. Denne her er over 200 aar. Det var en mand, som vilde kjøbe den af mig ifjor. Han bød mig 58 kroner for den; men jeg vilde ha 60. Derfor blev der ingen handel af. Og det var kanske bedst, at jeg ikke solgte

den. Havde jeg ikke langeleiken med, saa kom jeg nok ikke til at tjene mange kroner.

Skjønt det er ikke alle, som liker spillet. De gudelige synes ikke om det. Der vil saa gjerne følge dans med, ser du, og det siger de er synd. Selv trodde jeg det ogsaa engang, og da spillede jeg ikke paa mange aar. Det er forresten ikke alle, som tror det. Jeg har spilt for prester, og de har ikke sagt noget om det. En prest, som jeg spilte for, blev saa begeistret, at han dansede springdans som den sprækfeste ungdom.

Men jeg skulde ikke tale om for nogen, at han havde gjort det, ja han. Og det vil jeg ogsaa tie med."

"Har De aldrig lavet slaatter selv?"

"Jo, mange. Her skal De høre en springdans, som jeg har kaldt „Slidringen," og som ungdommen altid vil ha, naar de mødes til dans."

Og med ueggelig alvor begyndte han at spille. De arbejds-haarde fingre farer let og legende henover strengene, mens han jagte tramper takten med benene.

Det er en feiende Springer, som bringer en til at tænke paa Welhavens manende linjer:

Og lystig dirrede trommer og giger,
og brudgommen traadte sin dans mandhaftig.
Han førte sin brud mellem svende og piger,
da gif vel Hallingen let og kraftig.
Til dansernes vældige kast og hop
fløi Ternen om, som en surrende top.
Da strømmede larmen og spillet sammen,
da drømmede hallen af liv og gammen.

"Jeg har ogsaa en, som jeg har kaldt „Draumen."

Det var en nat, jeg laa og sov, at jeg drømte, at en af naboerne mine var død og skulde begraves. Jeg saa kisten, de

jørgende slægtninger og hele ligfølget, der bevæget sig mod kirkegaarden.

Dg saa syntes jeg at høre en vidunderlig deilig musik, der kom fra luften og lød som klang af mangfoldige kirkeklokker. Men da ligfølget var kommet til kirkegaardsporten, vaagnede jeg.

Tonerne, jeg havde hørt, lød imidlertid endnu i mine øren, og jeg stod straks op og spillede dem paa Langeløken. Siden har jeg husket dem.

Men et par dage efter døde konen."

Under samtalen spillede han den ene slaat efter den anden, enkelte fulde af vilddhed og overmod, andre milde og længtende.

Det er gamle toner, som har levet blandt folk i hundreder af aar. Røglende huldreslaatter og anden musik fra de underjordiske hemmelighedsfulde verden. Atter andre, der knytter sig til bestemte jagtbegivenheder, som bygdernes gamle tonemagere har sat i musik. Der ligger en naturens umiddelbare friskhed over dem alle. At høre dem er, som at ta en lang romantisk ferietur op mellem elv og skog og jagnrige bygder.

Paa reise med Tater.

B. V. Wick.

Jeg kan endnu huske hvorledes, da jeg var ung gut, min mor og bedstemor kunde føde paa de omstreifende fanter en dag ad gangen. Det jagdes at de satte en hjørrestrek paa stene ved veien som førte til huset, for at fortælle de andre fanter som kom efter, at her var stedet at saa nogen mad. Enften disse farer var rigtige tater eller de var bare almindelige fanter, kan jeg ikke sige. Men nok er det, de var lediggjængere,

som drog i baad nordover langs landet om vaaren, og kom saa tilbage for at drage østover om høsten igjen. De kom gjerne i følge en tre, fire stykker, men saa kunde der være en ti, tyve stykker, mænd og kvinder, med børn, hunde og alt lignende som kom for at søge gjennem landet og saa sig lidt niste. De var gjerne bliffenslagere, kunde smede lidt, sælge koster, reparere stentøi, læge dyr, og kvinderne kunde spaa tjenestepiger til forlovelser, giftermaal, osv.

Nu og da kunde det hændes at en familie slog sig ned og blev boende, men navnet beholdt de. Andre omstreifere kunde opholde sig rolig en tid, men snart ta ud igjen. Selv kunde de falde sig rejsende, zigeuner; men almindelig gik de under navn af fiskere, natfolk, meltravere og helst fanter, hvilket begreb indbefattet betlere og alle streifere. Lensmanden i min hjembygd var ikke nøie om fantens ret og lov og jendte mer end en af dem udaf sit distrikt til befolkningens store beundring.

Gjerne fandtes disse fanter at være tyvagtige, hevnjerrige, og dertil store løgnere, saa folk helst havde lidet med dem at bestille. Iblant dem var slaaskjæmper, og de brugte baade kniv og næver for at komme sig ting tilbedste baade mod øvrighed og andre.

Dog var der meget ved dem som var tiltrækkende. De havde altid tid nok, kunde fortælle saa mange underlige historier, havde reist langt derborte paa andre siden af fjeldet og over havet. Alt kunde de fortælle om paa en maade der var fængslende for den unge, som læste eventyr og selv vilde bli fjørøver og andet slegt saa tidlig som kunde være.

Efter flere aars fravær fra landet var jeg igjen i Norge paa tur, og havde ramlet om en tid paa østlandet og vilde vestover for at se landskab og byer vi maatte passere. Den egentlige rutebaad var afgaact men udpaa kvælden skulde en kystdamper, som anløb alle stoppesteder, danpe ud fjorden. En

mand som stod paa bryggen ja at det vilde være meget heldig at ta med en saadan baad for en som har tid nok og blot vil se sig om. Jeg bestemte mig snart, og eftermiddagen stod jeg ombord i baaden, og kom saaledes i følge med en flok tater, som de kaldte sig. De jagde sig at være fra Sverige og fortalte ogsaa om Libau og andre steder nede ved den russisk-tyske grænse. I følget var et par mænd, nogle kvinder med flere børn, en hest, hunde o. v. Nu skulde de vestover langs landet, kvinderne som kvaksjalvere, mændene som kloffebyttere, bliffen-flagere o. l.

Snart kom jeg ihu mit fjendskab med dette folkesærd fra mine gutteaar og blev interesseret i deres historie og livsoms-tændigheder. Ved at traktere børnene med nogen bonbons blev jeg snart tilbens med hele taterfamilien. Kvinderne vilde spaa mig, børnene lege med mig, og hundene slikke mig. Jeg blev med engang en søgt person og en hel helt, især i de ungres øine.

Muntre var de og kunde spille og synge og fortælle vel om sine vandringer op igjennem Sverige og lige til Tyskland. De talte svenst, tysk og hvormange sprog til ved jeg ikke. Jeg lærte dem at kjende som et folk, der levede nær naturen paa deres frie, sorgløse maade. Det laa nær at spørge om det ikke vilde være noksaa vakkert at kunne slakke om blandt folk paa denne maade og leve godt af andres arbejde.

Som damperen stansede i jmaabyerne langs kysten, kunde de komme iland og tjene noget. Netop hvorledes de kunde gjøre det kan jeg ikke sige, men de kom ombord igjen med flere øre ad gangen. Natur og folkelig syntes de ikke at ta iagt, men kunde sole sig paa dækket og enten sove eller røge sine piber til dampbaaden naadde næste stansesplads.

Naar vi kom til Lindesnæs blaaftede der op en stærk vind, som øgede til det blev en orkan. Ved syren begyndte vinden at

dreie sig mod sydvest. Der blev høi sjøgang og fartøiet begyndte at rulle, men jeg var endnu ikke syg. Nu blev det med en gang ende med al spil, sang og munterhed hos taterne. De var sjøsyge og der blev saadant spektakel som jeg ikke trodde muligt. Skipperen skalkede alle luger og vinduer og bad folket holde sig stille da det var farligt paa sjøen i slikt veir, hvilket vi vidste. Taterhesten reves overende og vognen væltede med alt inventar paa dækket. De stakler blev kastet hid og did og sjøsyge og livsreddede var de, og der blev graat og banden og jammer. Selv blev jeg syg og tænkte over faren, at det nok kunde gaa galt herude for jydpynten af Norge, hvor saamangen en skude hadde strandet.

Taternes livssyn skal indbefatte, at ved døden skal man paa en eller anden maade komme tilbage til stammens oprindelige hjemstavn. Og det var vist at de ikke vilde villigt lægge sine ben netop ved Norges jydpynt. Skibsfolkene maatte søge at trøste de grædende kvinder gang paa gang med at vi vilde komme frekt ilive og i god behold. Men det hjalp ikke længe, snart brød det vilde raseri ud igjen paany.

Det gif op for mig at i faren trøster alle sig til forsynet og taterne ikke mindst. Vi kom paa land sent om aften ved Ekerfund kanten. Jeg var ikke bedre end taterne, og bestemte mig til at holde mig til landjorden vestover derfra. Næste dag besøgte jeg taterne, og ventede at finde dem i godt humør igjen. Men saa var ikke tilfældet. Det var vel at de kom paa land med livet, men paa baad vilde de ikke mer, om de saa fik gaa landveien hele distancen tilbage til Sverige og sit naturfjønne Libau.

Det var ikke et ord at saa udaf dem. De vilde ikke spille, ikke synge, og vilde endog ikke spaa folk. Den rædselsnat hadde jat en stræk i gamle og unge, og tilbage med fartøi vilde de ikke, men lagde veien over fjeldet for at undgaa sjøens farer.

Hundredaars 17de Maiifesten.

M. M. B.

Om den nationale hundredaarsfest i tvillingbyerne 16—18 Mai har bladene indholdt mer eller mindre udførlige beretninger. Man ved at det blev en sand folkefest hvori tilreisende fra alle dele af landet deltog. Det blev en fest for det hele norske folk i Amerika og de som kom var saamange at der ikke før har været saa mange nordmænd paa et sted paa denne side af havet.

Programmet blev udført efter den oprindelige plan for en tre dages festlighed. Lørdagen den 16de var tilsidefat som „stevnedag“ for bygdelagene og andre organisationer, som vilde holde møde i forbindelse med festen. Foruden bygdelagenes stevner var der flere andre sammenkomster. Lunde-familiens forening mødte i Minneapolis og havde en hyggelig fest. Dette er en af de talrigste familier blandt norske her i landet, og har i flere aar vedligeholdt sin organisation. De norske afholdsfolk havde faat sig anvist mødested og hovedkvarter i nordenden af havebrugsbygningen. Af norske gjenlevende soldater fra Borgerkrigen var der to møder. Det ene var 15de Wisconsin Regiment Association hvoraf 22 af de gjenlevende „graahaarige“ mødte i Winn. Pioneer Høns hus paa fairgrunden, „the Log Cabin,“ hvilket var velvilligt stillet til de gamle soldaters brug. Mødet var særdeles hyggeligt, og lededes af Viceguvernør M. E. Rice fra Willmar som president og Løitnant M. J. Gilbert fra Cleva, Wis. som sekretær. En hel samling af dette regiments Hænder, i form af bælder, taske, blikkoppe, o. s. v. var udstillet i forbindelse med udstillingen i Woman's Building. Deriblandt var regimentets „battle flag,“ som havde fulgt gutterne i de mange slag og træninger de tog del i. Paa op- raab af Olej Nelson fra Iowa kom der ogsaa istand en almindelig gjenforening af norske veteraner fra Borgerkrigen. De

hadde faat sikret sig St. Louis bygningen, og en anjelig skare af de gamle frigrere samlede der. De oprettede en forening af norske veteraner hvortil de gjenlevende fra alle organisationer i hæren er valgbare. Olej Nelson blev valgt til øverstbefalende med titelen „Colonel.“ Veteranerne marscherede som organisation til en dem anvist æresplads foran talertribunen ved festprogrammet, mandag, den 18de.

Men det var bygdelagenes stevner som var det fremherskende den 16de. De fleste bygdelag holdt da sine aarsmøder i deres valgte eller anviste mødesteder. Der var blot et par af de store udstillingsbygninger som ikke var taget i brug til lokaler for møderne, nemlig de to længst nord paa udstillingsgrunden, Transportation og fjærkræbygningerne. Stavangerlaget havde sit tilhold i havebrugsbygningen der ligger ved grundens sydlige grænse. I samme bygning var ogsaa afholdsfolkets hovedkvarter. Paa kuppelen af den store bygning vaiede Stavangerlagets prægtige store norske flag, der er en gave fra Stavangerfolket i Norge. Straks nordøst derfra staar agerbrugsbygningen. I hver sin af dens fire fløje kunde man finde Mjøsenlaget, Vosjelaget, Søndfjord- og Nordfjordlagene, medens Selbulaget fik plads i tilbygningen mellem øst og sydfløiene. Et kvartals afstand mod nordvest ligger „Industrial“ bygningen, i hvis østre halvdel Totningslaget mødte, med Lænderne som nærmeste grænser i vestenden. Gik man saa derfra tværs over kvartalet mod øst kom man til Biavlbygningen. Der raadede Nordlandslaget meget hyggeligt alene, i den 60 fod brede og 140 fod lange bygning. Naar man saa gik et kvartal øst og et nord, forbi Kvindebygningen hvor udstillingen var opført, kom man til Sogningerne, der havde det meste af School Supply Building, nemlig alt undtagen den nordre fløje, i hvilken Kristianialaget havde indrettet sig meget koseligt. Endnu et stykke mod nord, paa modsatte side af gaden ligger

Machinery Hall. Syv bygdelag hadde her fine lokaler, men de fik nok alle sammen godt rum; thi bygningen er 240 fod lang og 130 fod bred med en tre kvart acre stort gulv. Den var for anledningen delt i syv rum. Delingsvæggene var almindelig teltdug ophængt saaledes at der blev skillevægge en 7—8 fod høje. Paa denne simple maade var der istandbragt skillevægge i alle de bygninger hvor flere lag holdt til, saasom i Agerdykningsbygningen, og andre og det fandtes at være nok saa tjenligt.

I Machinery Hall hadde Trønderne raadighed over den nordøstre fjerdedel af huset. Saa, næst søndenfor dem var Solvingerne, og dernæst i sydvestre hjørne Gardangerlaget. Nærmest dem i sydøstre hjørne, var Nordhordland; og saa nordover i østre halvdel, var Gadeland, saa Romsdal, og i nordøstre hjørne Fiterdølernes.

Paa skraa over veien mod nordøst for Machinerybygningen staar en af de solideste bygninger paa grunden, Meiribygningen. Den var delt langs midten saa at Hallingerne var paa østjorden og Waldrikerne paa vestjorden i hver sit rum paa 50 fod bredt og 130 fod langt. Disse to lag holdt saaledes til længst mod nord paa udstillingsgrunden, og de hadde smykket sit hus med flere større, baade norske og amerikanske flag.

Gaar man tilbage til Kvindernes bygning, mod syd, saa ligger Grand Stand tre korte kvartaler vest. Der finder vi Telerne med sine „sections“ lag, Iowa Teleslag, Wanda Teleslag, Tinjølslaget osv. De udgjorde en vældig forsamling i vestre halvdel af grundetagen af den store Grand Stand bygning. I anden etage finder vi Gudbrandsdølernes i østenden og Numedølernes i vestenden. I midten hadde Sundals-Nesdalslaget valgt sig lokale. Og oppe i tredje etage, i vestre ende, hadde Sætersdølernes et hyggeligt mødested.

De lokale lag mødte naturligvis sammen med sine natio-

nale hovedlag, og deres medlemmer var de tilreisende til stor tjeneste og bistand som modtagelses og veiledningskomiteer. Drammensfolkene kom sammen i Woman's Building og tog indledende skridt til organisation af et Drammenslag. Det var en skuffelse for Søndhordlændinger som bivaanede festen, at det store Søndhordlandslag ingen forberedelser hadde gjort for noget sjevne og intet hovedkvarter hadde oprettet. Vinger-Odalen- og Gidsfogen Samlag holdt sit møde i Minneapolis, altsaa ikke paa fairgrunden. Søndmørslaget holdt sig ogsaa nedi Byen med sit møde. Sigdalslaget holdt sig saavidt vides aldeles borte, og holdt intet møde i forbindelse med festlighederne.

Lagenes møder blev for det meste holdt paa formiddag med fortjættelse eftermiddag og i flere tilfælde med møder ogsaa mandagen. Referater er længe siden blit offentliggjort i Dag og Ugebladene, og meget der kunde siges om flere af møderne især, saa her forbigaaes.

Lørdags eftermiddag ankom til grunden de særdeles vellykkede parader, en fra Minneapolis og en fra St. Paul. De var begge storartede og vakre. St. Paul paraden var et automobiltoget medens Minneapolis paraden bestod for en stor del af afdelinger tilfods hvori de forskjellige norske foreninger tog del, med faner og bannere, dels i nationaldragter, og fremstilling af mindeværdige begivenheder. Paraderne er blit saa vel beskrevet i Pressen at det ikke er særlig paafrævet at levere nogen længere beretning om dem her. De var aldeles storartede og overgik vistnok alt hvad man har set af det slags i tvillingbyerne.

Med paraderne, som ankom til festgrunden henimod 4-tiden, omtrent samtidig kom begge byers borgermestere, statens guvernør, samt flere til af æresgjæsterne, deriblandt Norges minister til dette land, Hr. Selmer S. Bryn samt flere af de norske

konjuler. Den store folkemasje, som var samlet om Vandstaden i den aabne plads midt paa grunden blev først underholdt med hornmusik fra Park Region Luther College Band. Derpaa blev Minneapolis borgermester forestillet af festkomiteens formand, der fungerede som stundens ceremonimester. Mayor'en, Hon. W. G. Nye, hød de forsamlede velkommen paa Minneapolis bys vegne, i en særdeles heldig og anslaaende tale. Fjere mindre veltalende var St. Pauls borgermester, Herbert B. Keller som paa St. Pauls vegne tolkede sine borgeres velkomsthilsen til de besøgende. Gov. Eberhart frembar en hilsen paa Staten Minnesotas vegne i en af sine mest anslaaende taler.

Minister Bryn, der var tilstede som den norske regjerings officielle representant blev forestillet og modtoges med særdeles opmærksomhed af folkestyret. Han oplæste en telegrafisk hilsen fra Norges Statsminister, Gunnar Knudsen, saalydende:

„De anmodes om at overbringe den norske Regjerings hilsen i anledning den for alle norske mænd og kvinder saa dyrebare dag.“

Hilsenen, saavel som Hr. Ministerens dertil knyttede tale modtoges med det hjerteligste bifald, og et af flere understøttet forslag som blev sat til afstemning, om at sende telegrafisk hilsen til Norges konge, blev med begeistring antaget. Hilsenen, som Hr. Bryn paa opfordring hjalp med at formulere, lød:

Sans Majestæt Kongen

Kristiania.

Tusinder af Norske Mænd og Kvinder forsamlet til Syttende Mai-fest i Tvillingbyerne sender Deres Majestæt sine lykønskninger i Anledning Dagen.

Paa Festkomiteens Vegne

Prof. A. A. Veblen, Formand.

Det var alle en særdeles behagelig overraskelse, da U. S.

Senator Knute Nelson blev ført oppaa talerplatformen og fremstillet. Hans tale var udarbejdet med Senatoren's vante omhu og blev oplæst fra manuskript, og gav en grei fremstilling af tilstande og begivenheder der førte op til Eidsvoldsverket samt en oversigt over Norges og det norske folks udvikling i de forløbne hundrede aar.

Efter dette program var udført var der baseball mellem St. Olaf og Park Region Colleges og fortsættelse af bygde-foreningerne, men for det meste nød man frit samkvem hvor man helst vilde. Udstillingen af billeder og gjenstande i Romans Building fandtes særdeles righoldig og interessant og det var alle dage fuldt derinde af dem som tog de udstillede ting i øiensyn. Flere lag holdt kvældssesjon med banketter, nogle paa fairgrunden, andre i byen. Trønderlaget fik istand et godt program ved festtiden, i Hippodromebygningen, til hvilket der var udstedt almindelig indbydelse, og et stort antal bivaanede mødet.

En biplan flyvemaskine var engageret for Lørdagen og Mandagen. Dens fører Aviatikeren, A. T. Heine fløi om morgenen fra Fort Snelling, over Minneapolis, ud til Fairgrunden. I det han om formiddagen skulde stige op foran Grandstand havde han et lidet uheld saa maskinen blev beskadiget. Omtrent ved solnedgang var alt istand igjen og han foretog en meget vakker flyvning frem og tilbage over festgrunden. Men Mandag blaafte det vel meget for nogen opvisning og der blev ikke mere flyvning.

Dagens festligheder afsluttedes med aftenprogrammet foran Grandstand, og ved ni-tiden begyndte opvisningerne, hvoraf St. Olaf paa Hundorp først forevist. Denne begivenhed forestilledes under Gudbrandsdalslagets auspicer, og gav en livagtig fremstilling af den berømte handling. Man havde ventet noget rigtig storilaget af Kristianialagets opførelse af „Eids-

voldsforjamlingen" og heri blev man heller ikke skuffet. Aftammen var gjengivet naturtro jaafon de bedste kilder angiver. Forsamlingen var fuldtallig og fuldtid korrekt kosthymeret. Det var intet under hele festen, som var mer fuldstændig varende til forventningen, og Kristianialagets bidrag til underholdningen, gennem sit arbejde med at faa denne forestilling udført, indlagde for dette unge lag en storartet fortjeneste. I paradet om eftermiddagen optraadte Eidsvoldsmændene i sine dragter og gjorde stor lykke ogsaa der. Fyrverkeriet hvormed aftenens underholdning sluttede, var meget vakkert og storartet. Blandt specielle numre, som især behagede tilskuerne var Eidsvoldsbygningen, vikingesfiben og det norske og det amerikanske flag. Beiret var hele dagen fuldkommet, og især var aftenen deilig.

Det blev en mindeværdig dag. Alt bidrog dertil. Men det var især som stævnedag at den blev storartet. Her saa man det udflyttede Norge, samlet i by- og bygdestevner draget sammen i lydig erkjendelse af blods- og vennekraften og loffet af de fælles minder, men ikke mindre adlydende det folkelige, samhørighedens, krav som bød dem til folkestevne gennem mindet om og erkjendelsen af den store begivenhed, som hundrede aar siden kaldte Nordmændene til at staa sammen som et folk, en nation.

Festens anden dag.

Søndagen den 17de var der festgudstjenester i begge byers norske kirker, og et ganske stort tal af andre kirker mindedes dagen med mer eller mindre eftertryk. Der kom tidlig mange ud til fairgrunden sjønt der var intet formelt som foregik før henved 3-tiden da festprogrammet tog sin begyndelse. Men da var der en sjelden stor masse folk derude. Programmet for eftermiddagen var under ledelse af en komite som var valgt af foreninger i de to byer. „Sippodromen" den vældige bygning,

der udvendig maaler 359 fod i længde, og hvis fladeindhold er mer end en tre-tvart acre, var fyldt til sidste kvadratsod. Efter forsigtige beregninger var der mindst 12,000 tilstede da programmet tog sin begyndelse. Forhenværende prest R. B. Virkeland var ceremonimester og indledet festprogrammet med en længere tale. Sævedtalerne blev holdt af Pastor S. K. Madsen fra Chicago paa norsk og af Advokat James A. Peterson fra Minneapolis paa engelsk. Norges Minister til de forenede Stater S. S. Bryn frembar hilsen fra den norske regering og holdt en tale der blev modtaget med megen opmærksomhed. Redaktør Hilsen talte ogsaa. Han var nylig ankommet fra Norge, og havde personlige hilsener at udbringe fra ledende mænd hjemme.

St. Olaf College Band spillede under Professor J. Melius Christianjons ledelse. Et stort kor af mandssangere gav flere numre. Men det som især vakte begejstring var barneforet paa over 500 barn fra Minneapolis offentlige skoler, under Prof. Giddings's ledelse. De var klædt i huer og kapper af rødt hvidt eller blaat og saaledes arrangeret at farverne dannede det norske flag. De sang i denne stilling, „Sa vi elsker dette Landet." Derpaa smidde de sine huer og vendte kapperne, og det norske flag blev forvandlet til et stjernebanner, og derpaa sang de „My country 'tis of thee." Tableaueet var godt, men jangen var det bedste.

Under programmets udførelse sad en deputation fra 15de Wisconsin regiments veteranforening paa platformen med sin gamle stridsfane udfoldet mellem sig, og var gjenstand for megen hyldest baade af talere og forsamling.

Det var blot en mindrepart af den store folkesfare paa grunden som fik komme ind og ta del i festen. For delvis at tilfredsstille dem som blev skuffet, blev der ogsaa holdt taler ude paa grunden, medens festen foregik i Sippodromen. Der op-

traadte Pastor Madjen, Son E. E. Løbeck, Redaktør Rønning og andre.

Søndagsaften var der i Hippodromen 8,000 folk tilstede ved koncerten. Programmet blev udført i sin helhed jaafom offentliggjort. St. Olaf College Band spillede og var særdeles heldigt i alle sine præstationer. Dets leder Professor F. W. Christanson var aftenens dirigent. Det var en ekstra nydelse at se hvorledes han kunde behandle det store kjæmpekor. Det blandede for paa 1500 gjorde et overvældende indtryk. Vaade mandskoret og kvindekoret gjorde ligeledes stor lykke. Koncerten blev en storartet succes.

En telegrafisk hilsen fra 17de Maifesten i Crookston var modtaget og blev oplæst mellem et par af numrene. Det lyder som følger:

Crookston, Minn., May 17, 1914.

Chairman in Charge Festivity Committee.

Norse Centennial Celebration, State Fair Grounds, St. Paul, Minn. Crookston Norwegians assembled in joint memorial service in honor of Norway centennial at Crookston city Opera House, send greetings to Norse Celebration at St. Paul. Længe leve gamle mor Norge.

On behalf of Crookston Norwegians,

T. O. Skaar, Chairman.

Festens sidste dag, Mandag 18de Mai.

Om Mandagen var ligejom de to foregaaende dage det herligste Maiveir man kunde ønske sig. Der var baseball spil mellem St. Olaf og Park Region Colleges, om formiddagen. Udstillingen i Woman's Building var gjenstand for besøg af store skarer hele dagen, og den var det vel værd. Svad man der hadde opnaaet paa saadan kort tid at faa samlet, viser netop hvilken en omfattende samling kunde komme istand, dersom man hadde et hus hvor dokumenter, bøger og gjenstande kunde

bli anbragt i sikkerhed og ordnet og passet med forstand og omhu.

Med Wing Seminary Band ankom Mandag morgen, og de spillede fra samme bandstand som brugtes til musik og talere om Lørdagseftermiddag. Efter at ha spilt udover fra middagstider, gif de lidt før klokken 2 op til hovedindgangen til Grandstand for at samle folkskaren did. Derpaa samlede man sig i Grandstand, hvor Park Region Luther College Band begyndte sit spil. Derpaa aabnedes festprogrammet ved at festkomiteens formand forestillede Minnesotas guvernør. Guvernør Eberhart holdt derpaa en velkomsttale til forsamlingen og sluttede med at introducere forenede Staters Senator Asle S. Grønna som skulde fungere som dagens president. Senatoren holdt en formfuldendt tale paa norsk. Den næste taler var Norges Minister til Washington, S. Bryn, der var tilstede som den norske stats specielt udnævnte representant. Han foretogte atter hilsen fra Statsminister Gunnar Knudsen. Ligeledes oplæste Ministeren paa anmodning af festkomiteens formand, et netop indløbet telegrafisk svar paa den hilsen som var blit sendt Norges Konge om Lørdagen. Det lød saa:

„Professor A. H. Veblen

St. Paul, Minn.

Takker norske mænd og kvinder samlet til fest i tvillingbyerne for tilsendte hilsen.

Saakon R.”

Dr. Bryns tale skildrede tilstande og begivenheder ved den tid grundloven blev antaget. Hans henvendelse til de norske i Amerika med sin glæde over deres fremgang i det nye land blev modtaget med hjerteligt bifald. Governor L. B. Hanna talte især for de norske i sin Stat, North Dakota. Konsul Gobe fra St. Paul skildrede med veltalenhed det spil som Europas

herifere hundrede aar siden opførte om stater og riger, og hvorledes de fandt at Norge ikke lod sig behandle som en livløs briffe.

Pastor Bangsnes talte især for kirken og dens indlæg og interesser. President Kildahl fra St. Olaf College talte om de norfkes arbeide for skoler og oplysning. Trifirkens formand Pastor Gynild og Pastor Ekje, Huges synodes Viceformand, holdt paa opfrodning korte taler. Son. Oley Nelson fra Iowa talte paa Borgerkrigens Veteraners vegne. Son. D. G. Kinney fra Wisconsin talte kortelig med anerkjendelse om festkomiteens bestræbelser for at faa denne fest istand.

Indimellem de forskjellige taler spillede Park Region Band nationalsangene for Norge og Amerika, og flere stykker, der vandt meget og vel fortjent bifald.

Førudden de allerede nævnte telegrafiske hilsener indløb og-
jaa følgende:

Nordmandsforbundet sender Syttende Mai hundredaars-
fejsten i Amerika sin bedste Hilsen.

Gambro, Sekretær.

Tacoma, Washington May 15th 1914.

Prof. M. A. Beblen, Chairman Norwegian 17th of May Com-
mittee, McKnight Bldg, Minneapolis, Minn.

Leve den ægte norske folkarakter og hjærligheden til fædre
og fædreland! Den forædler menneskeheden.

Martin Ulvestad.

The White House, Washington, D. C., May 13, 1914.

Mr. O. G. Kinney

West Hotel, Minneapolis, Minn.

I deeply regret that it has been impossible for me to attend
in person the centennial celebration of the Norwegian Consti-
tution. I have always entertained so deep and genuine an ad-
miration for the Norwegian people, and so deep a sympathy

with their development in the direction of constitutional liberty,
that it would have been a real pleasure to be present and give
voice to my own personal congratulations on this great occasion.
It would have been a still greater satisfaction to me to be able
to congratulate the Norwegian people in the name of the govern-
ment of the United States. The friendship between the United
States and Norway is so cordial and of such long standing, and
our people have known each other so long to their mutual bene-
fit, that I am sure the whole country joins very heartily in the
spirit of this celebration.

Woodrow Wilson.

Hilsenen fra landets president var sendt fra Washington
ved tolv-tiden, men kom ikke i komiteens hænder førend efterat
programmet var gennemgaaet. Paa forslag var det blevet
bestemt at sende Presidenten mødets hilsen, og dagens presi-
dent, Senator Grønna, hadde paataget sig at se til at den blev
sendt. Han har da faat sammen en komite bestaaende af
Minnesotas guvernør, statens assurancekomisjær og festko-
miteens sekretær tilligemed sig selv, og har affendt følgende te-
legram undertegnet af de nævnte fire herrer.

Acknowledging receipt of your kind and cordial message,
50,000 Norwegians-Americans assembled in centennial celebra-
tion of the independence of Norway, send this message of greet-
ing and good will, and pledge their continued loyalty to the
land of their adoption.

Vort Norge.

Ida Maria Aynes.

Norge — ja se dog det elskede land.

Norge, o hjære vort Norge!

Du med det rene, kryttallare vand,

Norge, o hjære vort Norge!

Blomstrende festklædt i sommerens flor,

Stolt, dog jaa yndigt du smiler.

Hil dig, du jagreste land paa jord,

Norge, o fjære vort Norge!
Norge, o fjære vort Norge!

Njæk du for frihed i striden drog frem,
Norge, o fjære vort Norge!
Værned om fjære i tusinde hjem
Norge, o fjære vort Norge!
Speidende fjeldtind og hvilende dal,
Vølgende, brujende elve;
Dig vil vi værge, o sagaens hal,
Norge, o fjære vort Norge!
Norge, o fjære vort Norge!

Kom, lad os heise det renefte flag.
Norge, o fjære vort Norge!
Elskede fædreland, hyldest modtag,
Norge, o fjære vort Norge!
Laf, at du fødte vor far og vor mor,
Gav os en arv til at mindes;
Glæden i Norriges dale dog bor;
Norge, o fjære vort Norge!
Norge, o fjære vort Norge!

Syng da for Norge, hver nordmand med lyst,
Vikingelandet lad æres;
Syng, ja, o yng hvert jvulmende bryst,
Flaget mod fky høit lad hæves.
Syng saa at gjenklang fra bygd og fra by,
Svævende hen over vandet,
Stemmer til sang hvert et hjerte paang.
Norge, o fjære vort Norge!
Norge, o fjære vort Norge!

Norsk-amerikansk stevne i Nore, Numedal.

I Nore i Numedal var det stort norsk-amerikansk stemne 21 juni for heimvende norsk-amerikanerar i 1913—14. Det var ungdomslaget „Noringen“ som hadde skipa til stemna, som var framifraa i alle maate. Millom 3—400 meneftje var tilstades — og dei millom 30—50 norske amerikanerar fra heise Numedal, som alle var budne inn som gjester. Talarar paa festen var kyrkjefangar Bendiksbj, Opdal og skulestyrar Lange-land, Gifsum, som baae tala utifraa godt for dei heimvende, langfarande gjesterne. Norsk-amerikaneren, prest Hellefleiv fraa Nore, som no er paa vitjing i heimbygd i si representera norsk-amerikanarane paa festen. Han helt ei utifraa god og varm tale for heimen, fødebygd, dalen og landet, og takka tilslutt for den gjæve festen dei var bedne til og for all den godhug og gjestevenskap dei der vart synt.

D. S. R.

En interesjant fest.*)

500 Valdriiser møtes paa Bygdø folkemuseum.

Valdriislaget i Kristiania hadde den heldige ide at indby tilreisjende valdriiser til en sammenkomst paa Bygdø lørdag. Laf og ære skal laget ha for sit gjilde tiltak. Det var nokjaa mange valdriiseramerikanere tilstede og laget's hensigt var jo i

*) Man vil erindre, at der i Maiheftet, side 407, stod en opplysning om Valdriisestevne der skulde holdes i Kristiania — tiltænkt de mange reisjende og at gi især amerikanerne anledning til at komme sammen med Valdriiser fra alle verdens fanter.

første række at gi disse anledning til at hilse paa slekt og venner fra gamlelandet. Alt i alt var ca 500 valdrejer tilstede — valdrejer tildels spredt utover det ganske land. Man fik først anledning til at hese de rikholdige jamlinger paa Folkemuseet. Siden jamledes man paa „Leifarvolden,“ som var sat festlig i stand til dette friluftsmøte.

Sorensskriver Hovi aapnet stevnet med følgende tale paa valdresmaal:

Valdrisja, kvennfolk o fara.

Valdrislaget i Kristiania, so ha jaat i stand dette stevne her idag, ha vijt me den ære, skjont e ikji æ innskrevin i lage, o bea me o øfne møte ikveld. O daa altjo dette ska væra eit serfikt valdrisstevne, sijnst e, det kan høve je, at e te dei faae orde, so e har o jeia, bruka bygdemaal valdrismaalet skjont e, so mange her veta, te dagele dags bruka det so dei kalle riksmålet.

Paa valdrislages vegne vil e daa faa ynsljy dikkan alle, so ha møtt fram her velkomne, ynsljy at dø alle vil faa hugna taa samvære her, o at dø soleis vil faa med dikkan herifraa eit godt minne so vil gjera sit te, at mø alle kunna foma te o halde enno meir taa vaar fjære Valdrisdal, enn mø før ha gjort.

Serfikt vil e faa ynsljy hjartele velkomne her ikveld dei valdrisfa ell dei taa valdris ætt, so no æ her testeis, skjont dei forti'n ha eit anna heimland, i Amerika ell kanfje i are land, men so ha vijt gamle Norge i Valdrisdalen o slægten der den ære o den glee o foma heimat te gamlelandet iaar, væra heime hjaa us i dette store minneaaret vort o glee je me us.

Dæ so mø hitte ha uplest i dette minneaaret 1914, dæ ha vijt us alle — o kanfji sterfare, enn mø kunna ha trutt ell tørde vente dæ at normennadn, for dei so æ bujette, her i lande ell are sta'n, ha samhug mæ inan o halde godt i samen, at dei halde taa gamle Norge, at dei i go melning te o mæ æ

stolte taa o væra o fallast norffe, o at dei agte o ære sit heimlands historiske minno.

Dæ ha vøre ein glee før us alle o jjae dette, o før us valdrisja æ dæ ein serfikt glee, at mø no ha jet o veta at denne samhugen o kjærleheit te heimlande ikje ha vijt je mindst i Valdris o iblandt valdrisjo baade i Amerika o her.

E behøve vijt ikje o fortelja dikkan norffamerianera, fo inderle velkomne dø æ her i lande, ikje berre hjaa slægt o gamle venne men hjaa alle norffe her.

Dø ha sikkert alt erfare dæ paa mange maata, so virka sterfare o gaar meir te hjarta enn berre nofo ord ifraa me her.

O dæ æ vijt unødigt ogjo o fortelja dikkan, at kunna dæ, so dø no vil erfara her iaar, um sølke o lande ha utvikla je, sia dø reiste burt, o fo utfigte dæ no kan væra te ogjo her i lande o skaffe je ein leveveg før sølk, so vil o duga nofo, kunna dæ gjera idetmindste nofo te, at mange taa dikkan o taa andre, norffamerianera vilde slaa je te her før franti'n o før fram tin o fløta hitat — so æ dæ ingenting normennad'n her hel-dan vilde enn dæ.

Norge har i so lang ti utført arbeidskraft jerle te Amerika, at dæ no bygjynna o væra sørlite arbeidskraft her istansør overflo. O dette kjem nofo, so æ likejo vigtigt, dæ at Norge no netop treng sølk, so ha lært o arbeide o drive baade jordbruk o andre jørretninga i eit foregangsland so Amerika.

Men um ikje dette skulde hænde, at so mange norffamerianera enno vil fløta hitat, o dæ æ kanfji fortile o vente dæ enno, so vilje mø i det minste haape o tru, at den samhug imyljo dei normenno o deires ettekomara, so æ utvandra, o dei norffe her, den kjærleheit te gamlelandet, so ha vijt je so levande o sterkt iaar, at den vil vara ve framijøno tie. —

Mæ dei ynsljy vil e bea alle dei andre her væra mæ paa eit

tredobbelst hurra før dei noriskamerikanera, jo æ her testæis ikveld.

Doktor J. S. Johnson fra St. Paul, Minnesota, holdt der-
 efter dels i muntre og dels i alvorlige vendinger en utmerket
 tale om valdrisjerne som nybyggere i Amerika. Hans tale,
 som hyppig blev afbrudt af bifald skal komme i „Valdres“ i sin
 helhed. Doktoren kviterte med tak for den velkomsthilsen, so-
 renskriver Govi gav uttryk for i sin tale, samtidig som han over-
 bragte en varm hilsen fra „Valdres samband“ til Valdrikslaget
 i Kristiania som til Valdriksdalens befolkning i sin alminde-
 lighed.

(„Valdres“ for 23 Juni.)

Olav Moe spilte etpar valdrislaatter, hvorpaa „Lømmes-
 fluffelaatu“ fraa „Filefjell“ gjorde jærlig stor lykke.

Skolebestyrer Kslandsmoen holdt et utmerket foredrag om
 „Valdres og valdrisjerne.“ Taleren brukte sin jorreaurdals-
 dialekt, men foredraget vil bli gjengit i „Valdres“ paa lands-
 maal.

Forsamlingen fik en meget munter halvtime, da skuespil-
 ler Gauk Nabel kom frem. Han rettet først non ord til publi-
 kum paa klingende valdrisdialekt, og siden fortalte han even-
 tyr af Asbjørnson — massekrøner af Fredrik Holst og solda-
 terhistorier af Jacob Gilditch, saa folk holdt paa at revne af
 latter. Gauken var ypperlig oplagt, han var smittet af den
 gode stemning og af sit taknemmelige publikum — han for-
 talte saa hele forsamlingen lyfte som et festligt smil. Det var
 en munter halvtime — det skal guderne vite, og Gauk Nabels
 optræden blev en virkelig oplevelse for mange.

Elektrifer Bolstad uddelte præmierne*) fra kapleiken og

*) Valdrikslaget i Kristiania hadde holdt en „nasjonal kveld“
 med kapleik paa fele og langleik samt konkurranse i Spring-
 dans, hvori kunstnere fra forskjellige dele af landet tog del.

konkurrancedansen, hvorefter præmievinderne Eilif Smedal og
 Olav Moe spilte et par stykker og de 3 begunstigede par danset
 en springdans.

Men denne oppvisning var ikke nok. Det blev ropt paa
 Knut Førstad, at han skulde danse med to jenter paa en gang.
 Og hr. Førstad danset som var han 19½ aar — ipenstig, fyrig
 og med en slik fin takt, at det blev en præstasjon af rang.

Der blev ropt paa John Dahle og John Dahle danset sin
 springar med en uforlignelig virtuositet. Det er en smidig
 brand.

Saa var det halling og spænd, hvor atter Siv. G. Thon
 udmerket sig med non fin-sine kast, som vakte dundrende ap-
 plaus. Han skulde hat en præmie for hallingdans!

Knut Førstad holdt en ildfuld tale til valdrisjerne i Kri-
 stiania med tak og anerkjendelse for, at de ikke lot sig blænde af
 bykulturen, men holdt sit morsmaal i agt og ære og opførte
 sig som bra jønner og døtre af vort Valdres.

Sorenskriver Govi bragte tilslut Valdrikslaget i Kristiania
 en tak for det heldige arrangement og rettet en speciel tak til
 Valdrikslagets styre og den komite, som var valgt til at fore-
 staa denne tilstelning.

Serg. Brattebraaten, som paa en meget fortjenstfuld maa-
 te ledet dette i høi grad vellykkede valdrisjevne, takket publi-
 kum for fremmøtet, likesom han i velvalgte ord takket alle,
 som paa en eller anden maate bidrog til, at underholdningen
 hadde blit saa alsjdidig og interessjant so mden blev.

Forsamlingen sang derefter: „Seg vil værge mit land,“
 og saa drog den i flok og følge i den herlige nattetime tilbake
 til hovedstaden.

(Fra „Valdres.“)

Mindegave til Valdris.

Som kundgjort gjennem sekretærens beretning fra Valdris Sambands forhandlinger under sidste møde, den 16de Mai, bestemte man sig for at sætte igang en indsamling til en mindegave til Valdris.

Det blev videre „besluttet at der vælges en indsamlingskomite paa 7 medlemmer, en fra hvert af de 6 prestegjæld i Valdris og den syvende som komiteens formand.“

Sambandets formand „blev valgt som komiteens formand og der besluttedes at han bemyndiges til at udnævne de andre seks medlemmer og sætte arbeidet igang snarest muligt.“

Det har været mig umuligt at skjænke sagen ønskelig opmærksomhed tidligere end nu, jeg har ikke kunnet overkomme at korrespondere med dem man har foreslaaet til at danne komiteen. Jeg tar mig den frihed at udnævne følgende gode mænd til at udgjøre komiteen:

Bang: Helge Boe, Northfield, Minn.

B. Slidre: Ivar Hovey, Minneapolis.

D. Slidre: Thorstein Noble, Manfred, N. Dak.

Etnedalen: Iver Simon, Pigeon Falls, Wis.

N. Murdal: A. M. Sundheim, Minneapolis.

S. Murdal: L. C. Goplerud, Portland, N. Dak.

Forhaabentlig kan disse mænd komme sammen før altfor megen tid er hængaet, og naar de tar arbeidet op, saa kan man vente at det blir drevet med kraft og fart. Imidlertid vil det vist gavne sagen om enhver, der har sine tanker nogenlunde klart udviklet, vil meddele dem til komiteens medlemmer skriftlig eller mundtlig, alt efter som det falder dem bedst. Vi Valdriser har holdt os rolige med henjyn paa denne sag, idet vi ikke har villet komme iveien for den nationale indsamling, som

nu er afsluttet. Det kan godt hende at vi har lært en hel del om mindegaver, baade om indsamlingen af dem og om anvendelsen. Og saa kan gaven vel ogsaa gjøre lige meget godt og vidue om vort hjertelag lige varmt, fordi om den ikke er sammenbragt netop mens man skriver et vist aarstal. Det er blit talt meget mand og mand imellem, og ikke saa lidt er skrevet om denne sag, og det skulde kunne ventes at Valdriserne nu hver for sig har opgjort først, hvorledes han vil stille sig til bevægelsen for en mindegave som sag, dernæst hvad form han helst vil den skal saa eller til hvilket slags siemed han mener den skal anvendes. Et er vi nok ganske vist enige om, og det er at skal vi gjøre noget saa maa der bli almindelig tilslutning og almindelig deltagelse. Sagen maa komme fra det hele Valdrisfolk i Amerika.

Og saa kan det antages med fortrolighed, at naar komiteen faar opgjort sin mening og bestemt hvad den vil anbefale, saa er vi alle færdige til at slutte os til den og ta hver vor del i arbeidet. Komiteen bør være vort folks tjenere og veiledere i arbeidet; man maa ikke vente at disse saa mænd skal udføre det mens de andre tujener af os staar og ser paa og tænker os hvormeget bedre vi andre kunde ha gjort det. Komiteen maa angå takten, retningen, og maalet, og saa avancerer vi langs hele linjen. Hvorlænge skulde det vel ta os at saa det hele udført. Det kunde gjøres inden jubelaaret er omme. Er det for meget og for dristigt sagt?

* * *

Jeg vil ikke her komme med min personlige mening om gaves form og maal. Som medlem af komiteen blir jeg vel nødt til at gjøre mit indlæg med de andre medlemmer, naar tiden kommer til at fatte beslutning om hvad man vil anbefale til vort folk. Jeg vil tillade mig at minde om et par sager, som er blit fremholdt med dygtighed. I Samband for Nu-

guft 1913 har N. K. Brenden med greiheid diskutert jagen især med henblik paa hjælp til flittige ynglinge i folkeskolerne. Jeg tror det vilde være bra om man tog dette stykke for sig og læste det nu igjen.

I en beretning om et lokalt Hallingstevne, som staar at læse i Aprilheftet, 1912, side 178 kommer L. O. R. med nogle udtrykte tanker om mindegaver i almindelighed og gir værdifulde vink. Kulturemuseet for Valdris er blitt flere gange anbefalet til Valdrisjers velvilje og hjælp med gaver, og kunde godt egne sig til maal for indsamling, og hvad man vilde gjøre for museet vilde være bygderne til stor gagn. Badstuesagen er blitt vore læsere bekjendtgjort og lagt paa hjerte især ved meddelelser fra Amtsdyrlæge Dnjstad i Mars og Maihefterne 1912 og Januar 1913.

I Maiheftet nu nylig diskuterede sekretær Sundheim minnegavesagen, nærmest med anvendelse paa hospitalsagen, som blev bragt paa bane ved et brev fra Dr. Galvard Lyche. Brevet var næsten i sin helhed trykt i forbindelse med hr. Sundheims indlæg og indholdet er vist i læsernes friske minne. Dr. Lyche svarer for en del paa sekretærens stykke i et brev som nylig er modtaget. Jeg gir med fornøielse plads til Dr. Lyches brev nedenfor, saa det kan faa den opmerksomhed som den vigtige hospitalsag fortjener. Jeg har ikke nøie tænkt over den ting, men det spøragsmaal har foresvævet mig, hvorfor kunde man ikke faa til noget rigtig bra i form af et centralt liggende hospital for hele Valdris? Samlet man sig om en saadan almennyttig sag derhjemme saa kunde det godt hælde at man her syntes saa godt om et slikt merke paa samvirke at man ogsaa her tog et tak for den. Jeg ved det ikke, og mener ikke at jeg særdeles fortaar mig paa hvorledes det kunde gjøres, eller om det overhovedet er en praktisk tanke, men vi er nu herover tilbøielige til at synes godt om samlede gjøremaal hjem-

me, og det gjør os godt at høre om bygdernes samvirke og samdrægtighed.

For flerheden af os her, og især da for os som er født eller oppokket her, staar begrebet Valdris som et stort hele; og vi tænker om vore samfrænder der som om deres største interesse skulde være af saadan almindelig art, at deres vigtigste bestræbelser skulde gaa ud paa at befordre det almene vel. Er vi med paa at gi til en Minnegave for Valdris, saa er det, tror jeg, for de fleste af os fordi vi har tro paa Valdrisernes samhörighed derhjemme.

N. N. Wehlen.

„Til Valdriserne i Amerika.“

Under denne overskrift har hr. N. M. Sundheim skrevet*) om ei gaave fra Valdrisar i Amerika til Valdresbygdo i heimlandet. Der, ser eg, han har vore so venleg aa taka inn noto av eit brev fraa meg og bede dykk, Valdrisar, aa „overveie“ saki, — ho er det „værd“ segger han. Personleg finn han lei at saki er for „juæver til at kunne optages af Valdris Samband,“ fordi ho gjeld ei sak „som blot har praktisk betydning for en mindre del af Valdris.“

Naar eg skreiv til presidenten for Samband og fortelte um arbeidet for B. Slidre sjukeheim var det ikkje med den tanken at denne sjukeheimen kunde vera verd ei minnegaave fra alle Valdriser der vest. Men eg tenkte meg at kanskje gjeff det som med Hallinggaava at Valdrisjarne med helst vilde at kvart herad sekk sin deil. Vidare tenkte eg meg daa at bruken af gaava ikkje trengde vera bunden til samme sjukeheimen vaar og friplassjar der, fordi eg tenkte at her sikkert var

*) Samband for Mai, No. 73, side 402.

nofo som vilde vinna bifall hjaa dein av dykk, som er utstofne fraa nordre Valdres. Er saki daa ikkje avgjort paa einfvar annan maaten paa samfoma dykkar no 16—18 Mai, tenkjer eg meg ho kanskje kunde finna si løysing i eifor formi, so gaava med anna kunde koma sjuke og lidende i Valdres tilgode.

W. Slidre sjukeheim er elles ikkje tenkt berre aa fulla vera til gagn for N. Valdres. — Sjukeheimen skal vera open for alle Valdriiser. Dette er fastlege ved at me med taff har motteke det bidrag som Kristians (no Uplands) amt gav no paa sieste amtsting. I vedtaket der den 24 mars heiter det m. a II. „Um so er at det er ledige rom paa tuberkuloseheimen, skal tuberkulose fraa andre bygder i amtet ha rett til aa koma inn der, for dagpengar eins for alle.“ Sjølvsjagt vil det, at sjukeheimen midt i N. Valdres, gjere at han mest vil verta søkt av folk fraa nordre bygderne, men det er vel difor knapt aa segja at han vil „kun blive en lokalinstitution for W. Slidre.

Dette til opplysning gode Valdriiser — um De skulde finna saki var verd desse ord. Etter mi meining er ho det. I dei smaa vilkaar heruppe vil det verta jaare vanskelegt for sjukeheimen aa verta til rette gagnet for deim, som mest treng han, dei som har minst av gods og gull, soframt ikkje freiplassar gjev høve til aa koma inn der.

W. Slidre 22 mai 1914.

I høgbyrdnad
Dr. Harald Nyche.

Møde af Bygdelagenes repræsentanter.

Følgje paalæg af bestyrelsen blev der af sekretæren udstedt oppraab til Bygdelagenes repræsentanter der udgjør Arrangementskomiteen for 17 Maifesten, til at møde i West Hotel, Minneapolis, formiddag den 19de Juni, 1914.

Tilstede nævnte tid og sted var Pastor L. P. Thorhveen,

Gudbrandsdalslaget; A. A. Trovaten, Teleslaget; Prof. D. G. Ristad, Trønderlaget; L. A. Walby, Gabelandslaget; Miss Sophia Stearns, Numedalslaget; Amund Østmo, Solunglaget; Edward Larjen, Binger, Odalen og Gidsfogen Samlag; Dr. C. L. Opsal, Richard Wick og D. P. K. Gjermstad, Mjøsenlaget; Pastor J. U. Pedersen, Selbulaget; A. A. Beblen, Valdris Samband.

Formanden forelagde en kort rapport om festens finanser og oplyste at Minneapolis Civic and Commerce Association hadde udnævnt revisorer til at gjennemgaa komiteens regnskaber samt forelagde disses rapport. Han oplyste videre at et detaljeret uddrag af indtægter og udgifter var blit udarbejdet og at et kopi af samme forelaa. Det blev besluttet at en lignende detaljeret rapport blir udfærdiget og tilsendt sekretæren for hvert lag tilligemed et kopi af revisorerens rapport.

Paa forslag af Professor Ristad blev en komite valgt til at gjøre udkast til Inkorporation af en fælles organisation for bygdelagene. Denne komite har at rapportere til et møde af lagenes repræsentanter udpaa høsten, sammenkaldt af bestyrelsen til saadan tid som Inkorporationskomiteen finder beleilig. Mødet valgte som komite, Prof. Ristad, formand, Pastor Thorhveen, A. A. Beblen, A. A. Trovaten, og Dr. C. L. Opsal. Komiteen valgte senere Pastor Thorhveen til sin sekretær.

Formanden gjorde opmærksom paa at Arrangementskomiteen i Oktober sidstleden hadde fattet en beslutning om godtgjørelse for hans arbejde før den tid, og at det siden ikke var blit gjort noget derved. Paa forslag blev vedtaget, at „det henstilles til den fælles komite for 17de Maitilstelningen at holde formanden skadesløs.“

Derneft blev mødet hævet og samtlige deltagere modtog indbydelse fra sekretæren til middag i West Hotel.

A. A. B.

Liste over nordmænd blandt Wisconsin tropper i borgerkrigen.

A. L. Lien.

VII.

25 Wisconsin Infantry.

Forlod staten 14 September 1862.

Co. A—Christopher C Baker, Harmony 12mai62 d 8aug63 Helena Ark

Eliot Benson, West Lima 21aug64 udm 7jun65

Peter Jacobus, Freeman 12mai62 udm 7jun65

Co. B—Ole Christopherson, Richwood 14aug62 d 27aug64 Madison

Ole Hogenson, Green Bay 29mar64 V R C 4mai65

John Johnson, Richwood 20aug62 afsk 20mar63 syg

Christian Munson, Port Andrews 29feb64 d 7aug64 Rome Ga syg

Ole Olson, Port Andrews 26jan64 faldt 14mai64 Resaca Ga

Andrew E Olson, Port Andrews 14dec63 d 4okt64 Marietta Ga sygdom

Ole Paulson, Richwood 14aug62 d 8aug63 Vicksburgh Miss sygd

Christopher C Sutton, Port Andrews 15dec63 udm 20mai65

James Sutton, Port Andrews 24jan64 d 4apr64 Savannah Tenn sygdom

Co. D—Amos J Hollenbech, Sparta 5jan64 fange 22jul64 Decatur Ga d 4aug64 Andersonville Ga sygdom

Christopher Peterson, Tomah 8jan64 udm 2aug65

Allen Thompson, Ridgeville 12mai62 d 15okt63 St. Louis sygd

Co. E—Alfred Johnson, Plattville 2feb64 trans Co. K 12 inf 2jun65 udm 12jul65

Co. F—Benjamin C Benson, La Crosse 4jan64 udm 30jun65

Ole Hendrickson, La Crosse 4jan64 udm 13mai65

Knud Olson, Neshonoc 4jan64 d 12jul64 Rome Ga sygdom

James Severson, La Crosse 4jan64 tr Co. K 12 inf 2jun65 udm 30jun65

Sever Thompson, Coon Prairie 22dec62 srt Dallas Ga d 6jun64 field hosp

Erick Tjostelson, La Crosse 4jan64 d 22aug64 Rome Ga sygdom

Co. G—John W Christian, Gilmantown 15aug62 faldt 22jul64 Decatur Ga

Samuel L Dickason, Melrose 14aug62 corp d 18apr65 N Y Harbor

John P Kingsland, Maxville 23jan64 tr Co. F 12 inf 2jun65

Co. H—Frank J Feldhaar, Potosi 11aug62 udm 7jun65

Walter M Groshoug, Potosi 11aug62 d 17aug63 Paducah Ky

Co. I—Joseph Nelson, Fairplay 13aug62 crpl faldt Kenesaw Mt 15jun64

Co. K—Erick Anderson, Viroqua 15aug62 d 22mar63 Cairo Ill

Mathias Anderson, Viroqua 14aug62 srgt saaret 22jul64 Decatur

Ga tr V R C udm 13sep65

John Berg Jr, Viroqua 14aug62 udm 7jun65

Ole Christopherson, Viroqua 14aug62 udm 7jun65

Osman Christopherson, Newport 14aug62 udm 7jun65

Andr J Crusen, Springville 15aug62 udm 7jun65

James Emerson, Viroqua 14aug62 udm 7jun65

Simon Erickson, Viroqua 14aug62 d 7 sep63 Memphis Tenn

James Evenson, Viroqua 14aug62 d 18jun64 Louisville Ky

Lewis M Hanson, Viroqua 12aug62 srgt afsk 20nov63 sygdom

Peter Hanson, Viroqua 15aug62 crp udm 7jun65

Iver Iverson, Martell 21aug62 udm jun65

Ed Johnson, Ettrick 21sep64 udm 8jun65

Gilbert L Johnson, La Crosse 21aug62 d 25apr64 Vicksburg

Ole Johnson Sr, Viroqua 21aug62 afsk 29mai63 sygdom

Ole Johnson Jr, Viroqua 21aug62 d 1aug63 Cairo Ill sygdom

Ole F Kastrue, Viroqua 15aug62 afsk 6mar63 sygdom

Fredrick Kresling, Springdale 16jan64 Co. C 12 inf 12jun65 udm 16jul65

Ole Kettilson, Newport 21aug62 d 1sep63 Memphis Tenn

Peter Knudson, Viroqua 21aug62 f River Bridge S C 2feb65

Peter A Lindahl, Belvidere 20aug62 d 18aug63 Helena Ark

Andr Lunderville, Gilmantown 26sep64 udm 7jun65

Ole A Nelson, Hamburg 20aug62 d 17mar63 Columbus Ky

Ole Olson, Bergen 21sep64 srt 2feb65 River Bridge S C udm 10jul65

Ole Peterson, Viroqua 12aug62 d 15aug63 Helena Ark

John Peterson 1st, Bergen 21sep64 udm 7jun65 *

John Peterson 2nd, Viroqua 14aug62 afsk 1jul63 syg gjenindskr 2sep64 udm 7jun65

Iver Peterson, Viroqua 13aug62 udm 7jun65

Simon C Reistad, Viroqua 15aug62 crpl f Decatur 22jul64

Even S Sangstead, Viroqua 12aug62 crpl udm 16jun65

Ikke paa Companirullen.

Elling Johnson, Deerfield 19sep64 udm 22jun65

Otto Thompson, Adams 29sep64 udm 22jun65

26 Wisconsin Infantry.

Gik til fronten 17 September 1862.

Co. C—Christian Beres, Granville 21aug62 crpl udm 13jun65 jun65

John Beres, Granville 21aug62 srt Chancellorsville tr V R C 30 sep63 udm 25jun65

Andr Sprengling, Milwaukee 13aug62 srt Chancellorsville tr V R C 10aug63

- Chas Fredrick Stamm, Pleasant Pr 2feb64 tr C 3rd Wis se Co
C ved Wis Inf 10jun65 udm 18jul65
- C. D—Fredrick Johnson, Milwaukee 4jun62 srgt saaret Gettys-
burg tr 16 Ill Inf 8okt63
- Joseph Nieland, Watertown 8jun62 udm 20jun65
- Nils Rasmusson, Mt. Pleasant 18aug62 srt Gettysburg tr V R C
13nov63 udm 19jul65
- Peter Rasmusson, Mt. Pleasant 18aug62 syg ved udmønstring
- Bartholomeus Pelsen, Racine 21aug62 crpl saaret 20jul64 udm
22mar65
- Co. E—John F Hagen, Fond du Lac 3sep62 2nd Lieut resign
12feb63
- Anton Vogt, Fond du Lac 15aug62 1st srgt 2nd Lieut 15mar63
resign 5aug63
- Fredrick Hanson, Eden 21aug62 udm 30jul65
- Knud Erickson, Manitowoc 4jan64 vet se Co. F 15 Wis og Co.
F Wis. Har tjent i 3 regimenter
- Co. G—Carl Andreas, Milwaukee 20aug62 udm 30jun65
- Julius Jewlson, Trenton 12aug62 f 1jul63 Gettysburg
- Gustav Stolberg, Milwaukee 21aug62 Musician udm 13jun65
- Co. I—Edmund Johnson, Greenfield 20aug62 fange Gettysburg
saaret 15mai64 Resaca og 27jul64 Atlanta udm 16jun65
- John Kolberg, Milwaukee 21aug62 afsk 9mar64 syg
- Chas Stolberg, Milwaukee 19aug62 crpl afsk 30mar63 syg
- Fredrick Stollberg, Milwaukee 19aug62 faldt 1jul63 Gettysburg
- Fredrick W Stollberg, Milwaukee 19aug62 crpl srgt 1 srgt saaret
Buzzard Roost tr V R C 20okt64 udm 14jul65
- Co. K—Albert Kittel, Milwaukee 21aug62 udm 13jun65

29 Wisconsin Infantry.

Gik ud fra staten 27September 1862.

- Co. A—Tollev Drangerson, Deerfield 14aug62 srgt 16mai63
Champion Hill d sep63 n White River Ark
- James Fridal, York 14aug62 detail t 16 Ohio Batt fr 19apr63 t
okt64 udm 22jun65
- John Fridal, Shreveport 14aug62 srt 16mai63 Champion Hill tr
t Co. A 14 Wis Inf 22jun65
- Osman Halverson, Marshall 6aug62 crpl udm 22jun65
- John Nelson, Deerfield 14aug62 d 30okt65 Chicago
- Harvey Nelson, Waterloo 21aug62 musician, wagner udm 22
jun65
- Albert E Thompson, York 15aug62 srt 12jul63 Jacksonville afsk
7dec63
- Abr A Thompson, Marshall 13aug62 afsk 11sep63 syg

- Co. B—Thos Tindall, Watertown 24jan64 d 55feb64 Camp Randall
- Co. C—John H Brudt, Hubbard 21aug62 srt 16mai63 Champion
Hill d 24mai63 v Champion Hill Miss
- Norman Emerson, Hubbard 13feb63 tr Co. E 14 Inf 22jun65 udm
21jul65
- John A Kauff, Hubbard 18aug62 srgt faldt 16mai63 Champion
Hill
- Co. D—John W Hanson, Lake Mills 15aug62 crpl udm 22jun65
- Albert H Krogh, Lake Mills 14aug62 musician udm 22jun65
- Sylvester Matson, Lake Mills 12aug62 crpl srt 16mai63 Champion
Christian Miller, Lake Mills 12aug62 srt 16mai63 Champion Hill
udm 22jun65
- Wm Overbeck, Lake Mills 14aug62 d 15aug63 Jefferson Bar-
racks Mo
- August Reese, Lake Mills 19aug62 udm 22jun65
- Co. E—Richard S Sackerson, Westford 12aug62 crpl udm 22
Richard Sackerson, Westford 13aug62 crpl d 4sep63 Carrolton
La
- Wm E Sackerson, Westford 26dec63 tr Co. I 14 Inf 22jun65
- Co. F—Geo Nelson, Milford 19aug62 udm 22jun65
- Carl E W Struve, Jefferson 21aug62 2 Lieut Co. C 27 Inf 7mar64
at regne fra 22okt62 1st Lieut 3mai64 saaret jernbaneulykke
26nov64 afsk 18apr65
- Co. G—Andr Fomberg, Springfield 16aug62 afsk 5mai63 syg
- Christian Inde, Madison 21aug62 musician udm 22jun65
- Christian Menden, Springfield 14aug62 t 2nd Ohio Batt fra apr
63 til dgd 18feb64
- Hans Mortenson, Westport 15aug62 d 17mai63 Jeff Barracks Mo
- Co. H—Jacob Christen, Koshkonong 14aug62 musician udm 22
jun65
- John Christen, Koshkonong 15aug62 udm 18mai65
- Co. I—Albert Anderson, Hartford 18aug62 d 19aug63 Vicksburg
- Gilbert Johnson, Ashippum 15aug62 udm 22jun65
- Jacob I Lee, Rubicon 18aug62 wagner d 20jul63 St. Louis
- Nils Olson, Ashippum 15aug62 udm 22jun65
- James H Person, Rubicon 14aug62 crpl srgt fanget 16mai63
Champion Hill udm 22jun65
- Francis Person, Rubicon 14aug62 afidt 16mai63 Champion Hill
- Isaac Peterson, Ashippum 12aug62 d 30okt63 N Orleans
- Ole Peterson, Ashippum 15aug62 udm 33jun65
- Andr Peterson, Ashippum 15aug62 udm 22jun65
- Jacob Rasmusen, Ashippum 12aug62 srt 16mai63 Champion Hill
t 16 Ohio Batt aug63 to sep64 udm 22jun65

Co. K—Nils John Carlson, Burnett 14aug62 srt 1mai63 Port Gibson udm 22jun65
Lawrence Johnson, Oak Grove 14aug62 udm 22jun65
John Nelson, Burnett 14aug62 crpl udm 22jun65
Peter Peterson, Oak Grove 14aug62 druknet White River 16sep64

31 Wisconsin Infantry.

Drog ud 9 Oktober 1862.

Co. A—Henry C Anderson, La Crosse 10nov62 2nd Lieut vet fra Co. D 14 Inf afsk syg 4jan64
Isaac Johnson, Pr d Chien 11aug62 afsk 23mai64 sygdom
Ole Johnson, Lancaster 5jan64 tr Co. K 20jun65 udm 8jul65
Edwin Thompson, Utica aug62 crpl srgt srt Goldsboro N C udm 14jul65
Co. B—Peter Anderson, Viola 8sep63 blev capt medalje for kjæk opførsel reddet kanoner af 14de Bentonville N C tr t Co. K 20jun65 udm 8jul65 v Co. K
Thos Ellison Jr, Cadiz 15aug62 udm 20jun65
John W Hoyland, Argyle 13aug62 crpl udm 20jun65
John Johnson, Wayne 11aug62 udm 20jun65
Jacob Stievick, Monroe 12aug62 tr t Co. K fanget 11mar65 udm 24mai65 v Co. K
Co. C—Ole Anderson, Dodgeville 14aug62 udm 20jun65
Wm B Nelson, Dodgeville 14aug62 udm 20jun65
Andr Peterson, Dodgeville 15aug62 udm 20jun65
Christopher Peterson, Dodgeville 20aug62 udm 20jun65
Co. D—Austin Birge, Pr d Chien 12aug62 wagner afsk 27jan65 syg
Orlando W Birge, Pr d Chien 12aug62 udm 20jun65
Theophilus Bronson, Pr d Chien 14aug62 srgt 2nd Heut Co. K 6feb63
Co. D—John Mayerness, Pr d Chien 12aug62 udm 20jun65
Co. E—Albert Albertson, Fayette 20aug62 udm 20jun65
Christopher Albertson, Pr d Chien 20aug 62 udm 15jun65
Thos Anderson, Wiota 20aug62 udm 20aug65
Edwd Anderson, Fayette 20aug62 d 16mai63 Columbus Ky
Gilbert H Anderson, Fayette 20aug62 crpl udm 20jun65
Hans Evenson, Moscow 18aug62 udm 20jun65 bor i Mt. Horeb
Gilbert Gilbertson, Fayette 20aug62 udm 20jun65
Nels Haldorson, Moscow 18aug62 udm 15mai65
Lewis Hansor, Fayette 20aug62 d 27jul63 Columbus Ky
John Hollan, Fayette 21aug62 wagner udm 20jun65
Gilbert Paulson, Fayette 20aug62 fanget 19mar65 Bentonville N C udm 11mai65

John W Thompson, Wiota 13aug62 crpl udm 25mai65
Knud Thompson, Moscow 18mai62 syg ved udmønstring
Peter Trisner, Willow Spring 20aug62 udm 20jun65
Co. F—Andr A Gilbertson, Albany 18aug62 udm 20jun65
Ole Iverson, Albany 11aug62 udm 20jun65
Simon Johnson, Albany 20aug62 udm 20jun65
Andr Olson, Deerfield 22feb64 tr Co. G udm 8jul65
Co. G—Ole Anderson (Skinningrud), Adams 2dec62 udm 8jul65
Christopher Emberson, York 25nov62 udm 8jul65
Andr Hanson, York 30sep62 tr V R C 3okt63 udm 14jul65
Henry Hanson, Argyle 4nov62 d 25sep63 Argyle
Andrew Iverson, Argyle 29nov62 udm 8jul65
Adam Janson, Sheboygan 22mar64 fr. Co. F udm 8jul65
Lewis Johnson, Argyle 20sep62 afsk 15okt63 syg
Ole Larson, Moscow 27nov62 udm 8jul65
Erick Olson, York 4okt62 udm 8jul65
Co. H—Lars P Houff, Mineral Point 5feb64 vet recruit udm 2jun65
Co. I—John C Peterson, Thompsonville 5dec62 udm 8jul65
Co. K—Erick Knudson, Freeman 16jan64 udm 8jul65

28 Wisconsin Infantry.

Forlod staten 14 Oktober 1862.

Lewis C Berg, Delafield 21mai62 Principal Musician 10okt64 udm 23aug65
Co. A—Fred C Berg, Hartland 17aug62 crpl udm 23aug65
Jacob Harrison, Waukesha 21aug62 d 20sep63 Memphis
Carl F Musaus, Oconomowoc 29feb64 fr Co. C udm 23aug65
Hans B Musaus, Oconomowoc 1sep64 udm 19jul65
Edwin H Richardson, Delafield 21aug62 crpl srgt udm 23aug65
Co. B—John Nelson, Eagle 19aug62 afsk 2mai63 syg
Christian Sorenson, Dealfield 15aug62 udm 23aug65
John Stenbuck, Waukesha 15aug62 udm 23aug65
Co. C—Peter Berge, Merton 1sep64 udm 19jul65
Lars C Everson, Oconomowoc 14aug62 udm 12jul65
Hans Everson, Oconomowoc 13aug62 udm 23aug65
Jas J Hall, Oconomowoc 15aug62 udm 23aug65
Amund Hanson, Oconomowoc 14aug62 d 23 apr Stmr City of Memphis
Iver Iverson, Oconomowoc 18aug62 srt 28mar65 Spanish Fort Ala udm 13jul65
Martin Iverson, Oconomowoc 1okt64 srt 28mar65 Sp Fort udm 16jun65
Julius Jacobson, Oconomowoc 13aug62 udm 23aug65

Andr E Johnson, Oconomowoc 20aug62 d 10mar63 Helena Ark
 Mathew H Jenkinson, Concord 15aug62 afsk 12jul65
 Halvor Knudson, Oconomowoc 15aug62 d 12apr63 Helena
 Ole Nelson, Oconomowoc 15aug62 udm 22mai65
 Marshall Nelson, Summit 14aug62 afsk 12jul63 syg
 Even Olson, Oconomowoc 12aug62 srgt afsk 23jul65
 Arne Olson, Oconomowoc 14aug62 udm 23aug65
 Albridge Stenson, Ixonia 22feb64 d 23jun64 Pine Bluff Ark
 Ruel Stenson, Ixonia 22aug62 udm 23aug65
 Peter J Stevenson, Summit 15aug62 udm 23aug65
 Hans A Stenn, Ixonia 27feb64 d 18jun64 Pine Bluff Ark
 Albert E Thompson, Oconomowoc 14aug62 udm 31mai65
Co. D—Barney Amundson, Palmyra 23mar64 d 23sep64 Pine Bluff
 Cleson A Hendrickson, Whitewater 4aug62 udm 23aug65
 John A Nelson, Cold Springs 15aug62 udm 23aug65
 Peter J Nelson, Whitewater 15aug62 afsk 13apr63 syg
 Gilbert E Nickerson, Whitewater 14aug62 crpl udm 23aug65
 Gilbert Olson, Whitewater 12aug62 crpl udm 23aug65
 Christopher Scholt, Whitewater 15aug62 afsk 26feb63 syg
 Oscar Smith, Whitewater 14aug62 tr V R C 3sep63
Co. E—Zachariah Halvorson, Palmyra 19aug62 udm 23aug65
 Bunzel Tollefson, La Grange 20aug62 udm 23mai65
Co. F—Richard Berg, Milwaukee 17sep64 udm 19jul65
 Rasmus Hanson, Merton 21aug62 syg ved udmønstring
 Paul Hanson, Merton 21aug62 udm 23aug65
 Lars Jensen, Merton 21aug62 crpl d 28nov64 Pine Bluff
 Hans Jensen, Merton 21aug62 udm 23aug65
 Lars C Nielson, Merton 21aug62 udm 23aug65
 Niels Peter Nielson, Merton 21aug62 afsk 19jul65 syg
 Olson Raymond, Mukwonago 21aug62 udm 23aug65
 Knud Reddelien, Merton 20aug62 tr V R C 15mar64
 John Throne, Merton 20aug62 crpl udm 23aug65
Co. G—Geo Christison, Vernon 20aug62 d 5sep63 Str City of
 Memphis
 John Cullen, Muskego 20aug62 crpl udm 23aug65
 Christopher Cullen, Muskego 20aug62 d 30mar63 Strm St Louis
 Yazoo Pass exped'n
 Wm Donaldson, Brookfield 19aug62 srgt udm 23aug65
 Thos Donaldson, Brookfield 19aug62 crpl srgt d 6apr63 Strm
 St Louis Yazoo Pass expedition
 Frederick Harrison, Muskego 20aug62 1st srgt afsk 41okt63
Co. H—Geo Anderson, Delafield 21aug62 udm 23aug65
 August Brager, Waukesha 18aug62 forsv 9aug63
 Jacob Jacobson, Delafield 19aug62 crpl udm 23aug65

Jens Larson, Delafield 19aug62 d 7okt63 Delafield
 Rasmus Larson, Merton 21aug62 udm 10mai65
 Christian Ludvig, New Berlin 20aug62 d 8okt64 Pine Bluff
 Hans Marquarson, Delafield 19aug62 udm 23aug64
Co. I—Donald Mathison, Lafayette 21aug62 udm 21aug64
 John Mathison, Lafayette 21aug62 udm 23aug64
Co. K—Enut Aslakson, Primrose 14aug62 d 5apr? Greenwood
 Miss
 Narve N Byrge, Primrose 21aug62 udm 23aug65
 Thos Chantland, Primrose 15aug62 crpl udm 23aug65
 Erick Colby, Primrose 21aug62 udm 23mai65
 Tollef O Gorden, Primrose 14aug62 d 15feb63 Helena Ark
 Johannes Groenewald, East Troy 15aug62 udm 23aug65
 Anun Hanson, Primrose 21aug62 crpl udm 23aug65
 Haldor S Holland, Primrose 14aug62 srgt afsk 22mai65
 Wm Jacobson, Primrose 21aug62 tr V R C 30okt63 udm 19aug64
 Gullick Johnson, La Prairie 21aug62 tr V R C 16mar64
 Sjur Knudson, New Glarus 19aug62 udm 23aug65
 Nils Larson, New Glarus 19aug62 d 20mar63 paa Steamer Good
 F—
 Samuel Olson, Primrose 21aug62 udm 23aug65
 Peter Peterson, York 15aug62 afsk 14feb63 syg
 Nils O Sjurson, Primrose 18aug62 udm 23aug65
 Gunder Stevenson, Primrose 21aug62 d 26jun63 Dane Co
 John Wellemson, Primrose 14aug62 afsk 28mai63 syg

Not on the Roll:

Harvey Nickerson, New Diggings 17okt64 udm 10jul65
 Geo Anderson, Waukesha 17okt64 d 6mai64 Camp Randall

33rd Wisconsin Infantry. Drog ud 18de Oktober 1862.

Co. A—Thos. Wilkinson, Ellenboro 21aug62 tr V R C 15feb64
 udm 14aug65
 Lewis Wang, Belmont 15aug62 udm 9aug65
Co. B—Absalon Barger, Wingville 21aug62 faldt 22jun63 Visk-
 burg
 John Nicholson, Seneca 14aug62 udm 9aug65
 Oliver A Rice, Boscobel 14aug62 tr V R C 3aug64 udm 5jul65
Co. C—Martin Anderson, Moscow 15aug62 udm 9aug65
 Andr. J Harris, Argyle 21aug62 d 5jun64
 Jacob Jager, Argyle 14aug62 musician udm 9aug65
 Chas. Lee, New Diggings 22aug62 udm 9aug65
 Christopher Vickers, New Diggings 14aug62 crpl srgt udm 9aug65

Co. E—Amund N Haugen, Plymouth 20aug62 udm 9aug65
 Nathan Haviland, Rock 16aug62 afsk 15aur63 syg
 John E Johnson, Porter 21aug62 udm 9aug65
 Ingebret Knudson, Spring Valley 15aug62 d 2feb63 Moscow Tenn
 Knut Severson, Spring Valley 15aug62 udm 9aug65
 Hendrick Levorson, Spring Valley 15aug62 udm 9aug65
 Tollef Levorson, Spring Valley 15aug62 udm 9aug65
 Ole Olson, Spring Valley 15aug62 d 4apr63 Memphis Tenn
 Sever Olson, Spring Valley 15aug62 d 12feb63 Moscow Tenn
 Halgrim Olson, Spring Valley 15aug62 udm 9aug65
 Hendrick Olson, Plymouth 15aug62 d 10feb63 Moscow Tenn
 Amund H Rime, Plymouth 30aug62 crpl udm 9aug65
 Halvor Megaarden, Plymouth 15aug62 crpl udm 9aug65
 Narve Groen (G Roen), Plymouth 20aug62 afsk 26mar63 syg
Co. G—Elias Anderson, Excelsior 21aug62 crpl d 2nov64 Cairo Ill
 David Anderson, Excelsior 21aug62 afsk 28jul63
 Claus E Clausen, Rolling Ground 21aug62 crpl srgt udm 9aug65
 Ole Everson, Boscobell 21aug62 d 13jun64 Memphis
 James Everson, Castle Rock 21aug62 udm 9aug65
 Chas. S Johnson, Boscobel 21aug62 srgt afsk 16dec62
 Andr. Olson, Freeman 17dec63 udm 10jun65
Co. H—Ole Bendickson, Plymouth 15aug62 tr VRC 21feb65 udm
 18aug65
 Halvor Helgeson (Børtnes), Plymouth 21aug62 syg v udmstring
 Carl Jacobson, Plymouth 15aug62 d 29dec64 Nashville
 Norman Johnson, Paris 12aug62 d 19mar63 Memphis
 Christopher Larson, Argyle 14aug62 d 9nov63 Natchez Miss
 Even Stenerson, Plymouth 15aug62 udm 9aug65
Co. G—Alfred H Thompson, Salem 16aug62 udm 9aug65
 Isaac Wilson, Glen Haven 21jan64 tr VRC 28dec64 afsk 9jun65
 syg
Co. I—Edmund Mattson, Somers 11aug62 udm 9aug65
 Jay Tenneson, Kenosha 5aug62 crpl saaret 14jul64 Tupelo Miss
 udm 9aug65
Co. K—Albert Samson, Iowa Co. 3jun63 udm aug65
 Peter Bell, Primrose 14aug62 udm 9aug65
 John F Dalen, Plattville 14aug62 tr VRC 20dec64 udm 8sep65
 John Hill, Arena 30aug62 d 31okt64 Cairo Ill sygdom
 Bendick Neison, Dunkirk 22aug62 udm 9aug65
 Nils Peterson, Rutland 21aug62 crpl saaret 2jun63 Vickburg
 udm 9aug65
 Rasmus Peterson, Rutland 21aug62 udm 9aug65

30 Wisconsin Infantry.

Drog ud 21 Oktober 1862.

Co. A—Andr. A Kelley, Alden se Co. F 38 Inf
Co. B—Christian Anderson, Dodgeville 21aug62 udm 15aug65
 Peter Aleckson, Madison 27okt63 udm 20sep65
 Carl L Colbjornson, Madison 29okt63 vet recr udm 20sep65
 Ole Gunderson, Amherst 26okt63 udm 20sep65
 Halvor P Halvorson, Spring Valley 19aug64 udm 27jun65
 Peter Hanson, Linden 21aug62 crpl udm 20sep65
 Peter Heibel, Mineral Point 15nov62 udm 20sep65
 Kittel Kittelson, Ridgeway 15aug62 udm 20sep65
 Lars Knudson, Ridgeway 17aug62 udm 20sep65
 Ole Olson, Ridgeway 19aug62 udm 20sep65
 Peter Olson, Christiana 27okt63 afsk 3jun63 sygdom
 Peter Peterson, Coontown 3jan63 udm 20sep65
 Gunson Polson, Manitowoc Rapids 21mar63 tr VRC
 Sever O Severson, Dunkirk 2mar63 udm 20sep65
 Christian Toreson, Ridgeway 21aug62 udm 20sep65 bor Mt Horeb
 Aslak Torgerson, Ridgeway 19aug62 udm 20sep65
Co. B—Andr. Gulbrandson, Galesville 20aug62 d 26sep64 Ft Rice
 D T
 John W Hanson, Trempealeau 21aug62 udm 20sep65
 Knud Knudson, Preston 15aug62 udm 20sep65
 John Lien, Madison 1mai63 d 14dec64 Quincy Ill
 Christian Olson, Galesville 20aug62 udm 4sep65
 Ebert Olson, Preston 13aug62 Fidt Draft Riot New Lisbon, Wis
 10sep63
Co. D—Engebret Iverson, Martell 21aug62 udm 20sep65
 Jacob Iverson, Martell 21aug62 crpl udm 20sep65
 Olaus Larson, Martell 18aug62 udm 20sep65
 Andr. Larson, Martell 18aug62 srgt udm 20sep65
 John Nelson, Martell 21aug62 udm 20sep65
 Wm T Nelson, Somerset 15aug62 udm 20sep65
 Amund Olson, Martell 21aug62 udm 20sep65
 Martin Olson, Martell 21aug62 udm 20sep65
 Thron Odson, Martell 21aug62 udm 20sep65
 Nils Peterson, Martell 21aug62 udm 13mai65
 Halvor Peterson, Martell 21aug62 afsk 31mar65 sygdom
 Elling H Rinid, Ruthven 21aug62 udm 20sep65
 John Smith, Cylon 18aug62 udm 20sep65 bor Deerfield
 Nels Olson, Thoen, Martell 18aug62 udm 20sep65
 Hans Peter Thoen, Martell 18aug62 udm 20sep65

Hans George (Jjörgen) Thoen, Rush River 18aug62 udm 20sep65
 bor Rush River
 Tunis Torkelson, Ceylon 18aug62 d 27jul64 Ft Rice D T
 Co. E—Thos. Berger, Fayette 11aug62 udm 20sep65
 George Nicholson, Mifflin 14aug62 udm 20sep65
 Even Rolands, Linden 30sep63 udm 20sep65
 David W Rolands, Linden 15aug62 udm 11jul65
 Co. F—Ole Peterson, Martell 14aug62 afsk 21aug65 syg
 Co. G—Peter Kellerson 21aug62 d 15apr64 Davenport Ia
 Co. H—Hans Anderson, Spring Green 9mai63 udm 20sep65
 Lars Hanson, Leon 21aug62 udm 20sep65
 Peter Larson, Auroraville 21aug62 d 21sep63 Madison
 Andrew Olson, Springwater 20aug62 udm 20sep65
 Ole Olson, Mt Morris 21aug62 urm 20sep65
 John Thompson, Mt Morris 21aug62 crpl udm 20sep65
 Torger Torgerson, Boaz 30mai62 udm 20sep65
 Co. I—Peter Anderson, Eau Claire 21aug62 udm 20sep65
 Andr P Thorp ,Eau Claire 3dec63 udm 20sep65

Silsen fra bestyreren.

Atter har det blit nødvendigt at prøve vore læjeres taalmodighed med at komme jent med Samband. Det er atter jamme undskyldning — jaameget arbeide som er ophobet siden jtrævet med festen. Men det lysner, og vi kommer nok i mere regelmæssig gang efterhaanden. Vi har ikke faat tid til engang at minde om forfalden kontingent, og regninger har det ikke kunnet bli tale om at faa udsendt. Men man maa ikke glemme dem. Enhver bør læje sin adresselap og ta tilføljge den paamindelse han derved faar, dersom han finder at han staar til rest. Det er paakrævet at hver gjør sit for at disse penger kommer ind. Man ved meget vel hvorfor og hvortil.

17de Mai Festskrift

Udgivet i anledning af hundreaarsfesten
 af den nationale festkomite.

160 sider, 200 billeder og portrætter.

Omslaget trykt i flere farver.

Dette festskrift, udgivet af den nationale 17de mai festkomite, var ikke udgivet alene for selve festen, men som et minde, der i lange tider vilde holde festen i levende erindring i de mange tusen norske hjem i Vesterheimen og som en gave, der kan sendes til slekt og venner baade her i landet og i Norge.

INDHOLD:

- I. Vort fædreland. Kort omrids af Norges historie fra de tidligste tider til aaret 1814.
- II. Begivenhederne aaret 1814.
- III. Norge efter 1814.
- IV. Bygdelagsbevægelsen.
- V. De forskjellige bygdelags historie med portrætter af deres embedsmænd.
- VI. Forberedelserne for hundreaarsfesten.
- VII. Samarbeidet med Tvillingbyernes norske befolkning og andre oplysninger.
- VIII. Festprogrammet for 16de, 17de og 18de mai 1914.
- IX. Nationalsange og præmiesangene.

For at dette "Festskrift" kan komme ind i de tusen hjem er prisen sat til kun 25c
 Kan faaes, frit tilsendt, fra

SAMBAND

322 CEDAR AVENUE,

MINNEAPOLIS, MINN.

Lutheran Publishing House

NORTHWESTERN BRANCH

322 So. 4th St.

MINNEAPOLIS, MINNESOTA.

Vi har paa lager komplet udvalg af bibler, salmebøger og god literatur baade i det engelske og det norske sprog. Skriv efter katalog, der tilsendes frit. Skriv til vort Decorah, Iowa hus for pris paa indbinding af bøger, tidsskrifter, osv.

Søre Aurdal og Etnedalen

NOKO TILFANG TIL EI BYGDESOGA UM VALDRES

ved

OLAUS ISLANDSMOEN.

179 store oktavsider i smukt omslag \$1.10.

Portofrit tilsendt.

Boken er overmaate interessant. Alle valdriser vil finde meget i den som de kjender til og oplysning om mangt, de ikke vet. Særlig er den værdifuld for søre Aurdølingerne, da det meste af boken omhandler Søre Aurdal og Etnedalen.

NOGET AF INDHOLDET: Kirkebygningerne, Gamle brev (Diplom), Skiftebrev fra Olmhus 1670, Skattelister fra 1659 (hele Valdres), Mantalliste over Aurdal 1664—65, Kirker og prester, Etnedalen, Lars Brænden, Ole Dønhaug, Ole Aas, Spangeruen, Kobbervikkallen, Ole Thorsand, Ovre Tonhus, Helge Hagene, Gamle Vik, J. Eriksen, Kristoffer Hagene, Ole Nerby, E. Wold, Bagn, Reinli, Hedalen, Erstad, Fra Hørerslidi, Begnadalen, Aaslie m. m. Beskrivelser og oplysninger om gaarde og folk fra disse bygder.

Vi har et lidet oplag. Send bestillinger.

THE FREE CHURCH BOOK CONCERN

322 Cedar Ave.,

Minneapolis, Minn.

Mindenaal for 1914.

Vedføiede billede viser i naturlig størrelse den naal som komiteen for hundrearsfesten anskaffede til at tjene som et minde om begivenheden. Den forestiller et vikingeskib, saadant som man ved brugtes den tid da vore fædre opdagede Vinland det Gode. Naalen kan faaes enten i guld kulør eller "oxidized silver." Frit tilsendt 10c. Skriv til Samband, 322 Cedar

P O Kittlesland jan15
SACRED HEART
MINN